

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK MÛSİKİSİ ANASANAT DALI

SÜLEYMÂNIYE KÜTÜPHÂNESİ-ALİ NİHAT TARLAN-
Nr. 81 KÜNYELİ MECMUÂ-İ GÜFTENİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Mehmet Sait Halim GENÇOĞLU

Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Recep USLU

İstanbul – 2013

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Musikisi Anasanat Dalı Türk Musikisi Programı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi **Mehmet Sait Halim Gençoğlu** tarafından hazırlanan "**Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Nr 81 Künyeli Mecmua-i Güftenin incelenmesi**" adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi: 07.02.2013

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Yrd. Doç. Dr. Recep USLU
Danışman –Gazi Üniv. Türk Musikisi ASD

Doç. Dr. Pınar SOMAKÇI
Haliç Üni. Türk Musikisi ASD Bşk.

Yrd. Doç. Dr. Çetin KÖRÜKÇÜ
Haliç Üni. Türk Musikisi ASD

Yrd. Doç. Oğuz ARICI
Haliç Üni. Tiyatro ASD (Yedek)

.....

Prof. Mutlu TORUN
Haliç Üni. Türk Musikisi ASD (Yedek)

.....

ÖNSÖZ

Şiir mecmualarının müzikle ilgili olanları için "güfte mecmuası" ifadesi tercih edilmiştir. Günümüze meşk yoluyla gelen Türk Müziği bestelerinin, bestelendikleri zamanın tarihi bilgileriyle uyum içinde olduğunun gösterilmesinde, güfte mecmuaları büyük yarar sağlar.

Güfte mecmuaları; öncelikle ona sahip olan müzisyenin sanat dünyasını, repertuar bilgisini yansıtır. İkinci olarak müzik eserlerinin sözlerini karşılaştırma imkânı sunar. Mecmua üzerindeki notlar vasıtasıyla bestekârların hayatları hakkındaki bilgileri, o dönemde beğenilen eserleri, tür ve biçimleri hatta bilinmeyen birçok bestekâr, güftekâr vb. müzik unsurunu tespit etmede yararlanılan başlıca müzikoloji kaynaklarındandır.

İşte bu gibi bilgileri müzikoloji ve araştırma dünyasına kazandırmak amacıyla mecmualar üzerinde çalışılmalıdır.

İlgili internet sitelerinden ve makalelerden edinilen bilgi, bu mecmuanın daha önce çalışılmadığı yönündedir. Gerek elektronik ortamdaki gerekse basılı kataloglar incelenerek çalışmaya uygun bu mecmua bulunmuş ve incelenmeye karar verilmiştir.

Çalışma esnasında mecmuadaki bazı güftelerin silinmiş olması gibi okumaya imkân tanımayacak durumlar söz konusu olmuştur. Hem daha önceki ilgili çalışmaları hem de muhtelif güfte antolojilerini inceleyerek bu nitelikteki güfteler de tamamlanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada değerli fikirlerini paylaşan Yrd. Doç. Çetin Körükçü 'ye ve Doç. Dr. Pınar Somakçı' ya, gerek metodoloji gerekse Farsça güfteleri okumada desteğini esirgemeyen çok değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Recep Uslu' ya ve çalışmam süresince maddi ve manevi anlamda destek olan aileme teşekkürü borç bilirim.

İstanbul, 2013

M. S. Halim GENÇOĞLU

İÇİNDEKİLER

	Sayfa no
KISALTMALAR	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
1. GİRİŞ	1
1.1. 17. , 18. ve 19. Yüzyıllarda Türk Mûsikîsi	1
1.2.Güfte Mecmuâlarının Önemi	3
1.3.Kullanılan Metod	5
2. MECMUÂ-İ GÜFTE’NİN İNCELENMESİ	7
2. 1.Mecmuânın Tanıtımı.....	7
2.1.1.Mecmuânın Dış Tanıtımı	7
2.1.2.Mecmuânın Yazarı	7
2.1.3.Mecmuânın Yazılış Tarihi	7
2.1.4.Mecmuânın Adı.....	8
2.1.5.Mecmuânın İçeriği	8
2.2.Mecmuâda Bulunan Makamlar	9
2.3.Mecmuâda Bulunan Usûller.....	11
2.4.Mecmuâda Bulunan Müzik Türleri.....	24
2.5. Mecmuâda Adı Geçen Çalgılar	24
2.6.Mecmuâda Bulunan Bestekârlar	25
2.7.Mecmuâda Bulunan Güftekârlar	29
2.8.Mecmuânın Repertuarı.....	29
3. MECMUÂ-İ GÜFTE’NİN ÇEVİRİYAZIMI	34
4. SONUÇ	70
5. KAYNAKLAR	72
6. EKLER (ORJİNAL METİN).....	73
7. ÖZGEÇMİŞ	126

KISALTMALAR

AKM : Atatürk Kültür Merkezi

A : Ankara Üniversitesi

C. : Cilt

DTCF : Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi

h. : Hicr

T : İstanbul Teknik niversitesi

m. : Mild

MEB : Milli EĞitim Bakanlığı

Nr.(nr): Numara

r. : rnek

s. : Sayfa

TTK : Türk Tarih Kurumu

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve devamı

vr. : Varak

yy. : Yüzyıl

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Mehmet Sait Halim GENÇOĞLU
Anasanat Dalı : Türk Mûsikîsi
Programı : Türk Mûsikîsi
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Recep USLU
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Şubat 2013

SÜLEYMÂNİYE KÜTÜPHÂNESİ- ALİ NİHAT TARLAN- Nr. 81 KÜNYELİ MECMUÂ-İ GÜFTENİN İNCELENMESİ

ÖZET

Güftelerin toplandığı antolojilere güfte mecmuâsı denmektedir. Güfte mecmuâsı yazma geleneğinin Osmanlılar zamanında başlayıp gittikçe geliştiğini söylemek mümkündür. Bu mecmuâlar; hangi yüzyılda hangi şarkıların ve bestekârların rağbet gördüğü, hangi tür ve biçimlerin kullanıldığı yönünde bizlere bilgi verir.

Bu çalışmada; yukarıda bahsedildiği gibi Türk mûsikîsi târihine ilişkin bilgi aktaran, İstanbul Süleymaniye yazma eser kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan koleksiyonu, nr. 81’de kayıtlı olan mecmuâ-i güfte incelenmektedir.

Bu çalışmanın amacı; başta Türk mûsikîsi târihine âit bir takım bilgileri gün ışığına çıkararak katkıda bulunmaktır.

Araştırmanın kapsamı; kaynak olarak tercih ettiğimiz mecmuâyı ifâde etmektedir. Mecmuâ, kaybolmuş varaklarla birlikte toplam 98 varaktır.

Bu güfte mecmuasının incelenmesinde sistematik müzikoloji yöntemi, yani incelenen kaynaktaki bilgileri günümüz ulusal müzikoloji ihtiyaçlarına göre düzenleme ve sınıflandırma yöntemi kullanılmıştır.

Mecmuâ; dönem olarak, 19. yüzyıl başlarına (1800-1810) rastlamaktadır. Mecmuânın repertuarında 17., 18. ve 19. yüzyıla âit güfteler bulunması, bu yüzyıllar müzik tarihine kaynaklık edebileceğini göstermektedir.

Mecmuâ, döneminde hangi bestekârların ve eserlerin rağbet gördüğü, hangi müzik türlerinin nasıl kullanıldığı şeklindeki bilgileri günümüze ulaştırması bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Güfte mecmuâsı, 19. yüzyıl, Türk mûsikîsi.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Mehmet Sait Halim GENÇOĞLU
Department : Turkish Music
Program : Classical Turkish Music
Supervisor : Assist. Prof. Dr. Recep USLU
Degree Awarded and Date : Master – February 2013

THE EXAMINATION OF THE LYRICS JOURNAL WITH THE BADGE: THE LIBRARY OF SULEYMANIYE- ALI NIHAT TARLAN- Nr: 81

ABSTRACT

The anthologies where the lyrics are collected called as Journal of lyrics. It is possible to say that the tradition of writing the Journal of lyrics has begun at Ottomans' period and grown increasingly. Those Journal of lyrics give us the information about that which songs and composers were in demand in which century and which types and styles were used.

In this study; as been noticed above, the journal of lyric is examined that transmits information about the history of Turkish music which is registered to Istanbul Suleymaniye Manuscript Library, Ali Nihat Tarlan collection at nr. 81.

The aim of this study is; contributing by bringing the some information on the history of Turkish music to light firstly.

The scope of the study is; implying the journal which we preferred as the source. The journal is totally 98 foils together with the lost foils.

In the examination of this journal of lyric, systematic musicology method which means the method to regulate and categorized the information in the analyzed source according to the needs of today's national musicology has been used.

The journal; meets the beginning of 19.century (1800-1810). Being found of the 17. 18. and 19. century lyrics in the repertoire of journal show that the journal could be the source for those centuries.

The Journal of lyrics is important that it brings some information till today that gives us the information about which songs and composers were in demand in its period of century and which types and styles were used and how they have been used.

Keywords: Journal of lyrics, 19th century, Turkish music.

1. GİRİŞ

1.1. 17. , 18. ve 19. Yüzyıllarda Türk Mûsikîsi

Güfte mecmuaları, kaleme alınış tarihi itibarıyla belli bir dönemi ifâde etse de içindeki güftekârlar, bestekârlar, makam ve usûller dikkate alındığında daha geniş bir tarihsel çerçeveyi kapsayabilmektedir. İncelenen bu güfte mecmuâsı de 19. asrın ilk çeyreğinde yazılmış olmasına rağmen içerdiği bestekârlar, güftekârlar ve kullanılmış olan makamlar ve usûller itibarıyla 17. ve 18. asırları da işaret ediyor. Dolayısıyla bu asırlarda Türk mûsikîsinin genel durumuna kısaca değinilmelidir.

Osmanlı imparatorluğu hiç kuşkusuz, devlet müesseseleriyle, siyasi ve sosyal teşkilâtlarıyla bir dünya imparatorluğudur. Millî geleneklerinden aldığı kültürel birikimiyle kendi kurumsal ve idari yetenekleriyle ortaya koyduğu eğitim kurumları ve kuşkusuz tarihi geçmişinden gelen geleneksel müziği ve folkloru, bu imparatorluk sisteminin hep birbirini tamamlayan etmenleri olarak tezahür eder. Osmanlı Saray teşkilatının kendine has olan musiki etkinliklerinin kökenine bakacak olursak esâsında Orta Asya, Selçuklu ve özellikle Osmanlı uygarlığının bir ürünü olarak zamanla Osmanlı klasik müziğinin ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Diğer yandan pek çok milletin müziklerini etkilemiş olması ve yine onların müziğini de kendi potasında eritmiş olması sonucu olarak, klasik mûsikî, gerek makam sayısı ve anlayışı, gerekse formlar ve usuller bakımından çok zengin bir müzik türü olagelmiştir.

“Türk kültürünün en temel ayırt edici vasıflarından biri olan "şifahi" özelliği, mûsikî sanatında adına "meşk" denen anlayışı benimseyip geliştirmiş olması ve Türk mûsikî sanatı ses sisteminden ritim özelliklerine kadar sahip bulunduğu birçok farklılığın yanında, eserlerinin zaman içerisindeki yolculuğunu yazıya değil de "nisyân ile mâlûl" olduğunu derinden idrak etmiş olduğu halde "hâfıza-i beşer"e emanet edebiliyor olması, Türk musikisi felsefesinin en temel

kavrama noktalarından birini oluşturmaktadır. Türk musikisinde meşk kurumu, bu sanatın yazısız anayasa kurallarından biri ve belki de en önemlisi olarak XX. yüzyıla kadar belirleyici bir disiplin biçiminde varlığını sürdürmüştür. Zamanla unutulmuş kaybolan eserler ise meşk sisteminin peşinen kabul ettiği ve yine öngördüğü katı ama gerçekçi bir doğal sürecin bir ifadesi olarak gözükmektedir. Gerçekten sağlam ve iyi olan yaşar, zaafı olan silinir" şeklinde özetlenebilecek olan bu peşin kabul ve öngörünün sonuçlarına göre, Yahyâ Kemâl'in İtrî şiirindeki "Saklamış kaza ve kader belki binden ziyade bestesini" mısraısında dile gelen ve sonraki yıllarda geniş bir entellektüel taban bulan yakını, aslında şâirâne bir hassasiyetten ibarettir. Bu duruma üzülebilir ama çok büyük kayıplarımızı olduğu biçimde bir düşünceye saplanıp asla feryat etmemek gerekir. Çünkü asırlara mâl olmuş tabii bir sistemin doğruluğunu/yanlılığını tartışmanın pratik bakımdan hiçbir faydası bulunmaması bir yana, böyle bir yaklaşımla, endâzeyi kaybetmek gibi bir strateji yanlılığına düşüldüğü âyan beyan ortadadır. "Nazariyeler, ameliyelerden doğar" ölçüsünün verdiği soğukkanlılığı elden bırakmamak, sistemi doğru algılayıp sonuçları bu ölçüye göre değerlendirmek gerekmektedir. "Parça, bütünün habercisidir" şaşmaz ölçüsüne göre elimizdeki 40 civarındaki eseriyle İtrî, musikisinin haşmetinden fazlasıyla haber verebilmekte, sadece bu eserleriyle bir âbide olarak kültürümüzdeki müstesnâ yerini silinmez biçimde belirlemektedir." (Güntekin, 2002: 71-92)

Osmanlı döneminde Türk klasik müziğinin gelişim aşamalarına baktığımızda Osmanlı sarayının her zaman bu müzik gelişiminin başını çeken ve teşvik eden bir müessese olduğu kolayca görülür. Bir başka deyişle bir devlet büyüğünün müziğe, sanata değer verdiği bir ülkede elbette sanat yücelir. Nitekim tarihçilerden Uzunçarşılı, Öztuna, Budak'ın 17. Yüzyıl değerlendirmeleri, bu yüzyılın, müzik sanatının gelişme çağı olduğu konusunda aynı şekilde düşündüklerini göstermektedir:

"17. yüzyıl, Türk Mûsikîsi' nin büyük gelişme asrıdır. Bestekârlık ve icrâ çok ilerler". (Öztuna, 1987: 83)

"17. asırda gelen bestekârlar içinde bir hayli kıymetlilerini görmekteyiz ki bu çokluk ve üstünlük 4. Murad ve 4. Mehmet gibi mûsikî âşıklarının alâkaları neticesidir. Bu mûsikî üstadları arasında sarayla münâsebeti olan, pâdişah huzurunda sanatını takdir ettiren Hafız Post lâkabıyla büyük üstad tanbûri Mehmet Efendi,

Buhûrizâde Mustafa İtrî, Âmâ Kadri, Recep Çelebi ve Küçük İmam gibi pek çok eserleri olan bestekârları görmekteyiz”. (Uzunçarşılı, 1977)

“Klâsik Türk Müziği, saray çevresinde tutulmuş, korunmuş, desteklenmiş ve Hafız Post, İtrî, Tabî Mustafa, İsmail Dede Efendi gibi klâsik formda güçlü eser vermiş bestecilerle geliştirilmiştir.” (Budak, 2000: 81)

18. yüzyılda hüküm süren, kurduğu saz takımı ile dikkati çeken 3. Ahmet’ in saltanatının ikinci devresine Lâle Devri denmektedir. 3. Ahmet aynı zamanda düğün şenlikleri ile ünlü idi. Lâle Devri (1718-1730), Türk sanatı ve hayat tarzı üzerinde batı etkilerinin çok belirgin bir biçimde hissedilmeye başladığı dönemdir. Bu devir, Patrona Halil İsyanı ile sona ermiştir.

"Sultan 3. Selim devri başta kendileri olmak üzere musikinin her kolda ahenkli ve neşeli bir devri olduğundan birçok değerli musikişinaslar meydan almış ve bu hususta Enderun-i Hümâyun'da pek kıymetli sazende ve hanendeler yetişmiştir." (Uzunçarşılı, 1977)

"3. Selim, 3. Osman’ın kadın müzikçileri saraydan çıkarmasının ardından, bu oluşumu yeniden kurmuştur." (Budak, 2000: 81)

“1807 Temmuz'dan itibaren 4. Mustafa'nın hükümdar olması sebebiyle 3. Selim zamanı musiki meclisleri terk edilmiştir. Sultan 2. Mahmud ’un tahta çıkışından sonra sarayda musiki hayatı uyanmış, musikişinas, bestekâr ve sazende olan Sultan 2. Mahmud ile beraber yeni bir devir başlamıştır ki bu devrin başında bizzat Sultan 2. Mahmud bulunmuştur.” (Uzunçarşılı, 1977)

1.2.Güfte Mecmuâlarının Önemi

“Güfte; bir söz eserinin bestelenmiş bulunan manzum sözleridir.” (Devellioğlu, 2011: 341) “Farsça goften (güften) masdarından ‘söylenmiş’ mânâsında bir kelimedir.” (Öztuna, 1990: 311)

“Mecmuâ ise; toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi anlamındadır.” (Devellioğlu, 2011: 689)

Öyleyse güfte mecmuâsı; bestelenmiş bulunan manzum sözlerin, yâni güftelerin belli bir düzen içerisinde bir araya getirildiği bir tür antolojidir. “Güfte mecmuâlarında bestelenen güfte, bu güftenin bestekârı, makâmı ve usulü gibi birçok özellikler kaydedilirdi.” (Öztuna, 2000: 245)

“Güfte mecmuaları; eserlerin doğru sözlerini, zaman zaman mecmua üzerindeki notlar vasıtasıyla bestekârların hayatları hakkında küçük bilgileri, o dönemde beğenilen eserleri, tür ve biçimleri hatta bilinmeyen birçok bestekâr, güftekâr vb. müzik unsurunu, bunların hangi yönleriyle meşhur olduklarını tespit etmede yararlanılan başlıca müzikoloji kaynaklarındandır.

Güfte mecmuaları bestelenen eserlerin doğru sözlerini göstermesiyle Türk müziği tarihimize katkıda bulunurlar. Mecmualar başlı başına birer hazinedir. Bazen yapıları arasındaki küçük notlarda çok önemli bilgi ve belgelerin bulunduğu görülmüştür.” (Uslu, 2001)

“1830'lardan önce basılı güfte mecmuaları yoktu. İlk Karamanlıca güfte mecmuası 1830 yılında basılmıştır. Arap harfleriyle ilk matbu güfte mecmuası ise 1854 yılına aittir.

Daha önceki el yazması güfte mecmualarıysa nitelikleri gereği yaygın bir kullanım için yazılmıyorlardı. El yazması güfte mecmuaları her zaman kişisel olarak icracının ya da meşk sırasında talebenin ve hocanın hafızasına destek görevini yerine getirdi. 19. yüzyılın ikinci yarısında ise, basılı güfte mecmualarının yaygınlaşmaya başlamasından sonra bu mecmuaların durum ve fonksiyonları biraz değişmiştir. Bu dönemde güfte mecmualarının kişisel repertuar saptaması işleviyle birlikte bir yeni işlev daha devreye girmektedir. Eğer mecmua sahibi aynı zamanda besteciye yeni bestelediği eserlerin yayını, tanıtımı ve yayılması işlevlerinin bir kısmı da bu yüzyılın ortalarından itibaren matbu güfte mecmualarına yüklenilmiştir. Hacı Arif Bey, Şeyh Edhem Efendi ya da Şevki Bey'in hatta Haşim Bey'in yayınladıkları çeşitli mecmualar bu yeni işleve iyi bir örnek teşkil eder. Bu mecmualarla bu besteciler mahfuzatlarıyla birlikte yeni bestelerini de yaymayı amaçlıyorlardı.” (Behar, 1993: 23-24)

Güfte mecmuâları müzikoloji kaynaklarından olduğundan, müzikolojinin kendine özgü metotlarıyla müzikologlarca incelenmelidir. Modern çağın bilimsel

ihtiyaçlarına uygun olarak bilgiyi sınıflandırma ışığında sistematik müzikoloji metodolojisi kullanılmalıdır.

1.3. Kullanılan Metod

1. Bu güfte mecmuasının incelenmesinde sistematik müzikoloji yöntemini, yani incelenen kaynaktaki bilgileri günümüz ulusal müzikoloji ihtiyaçlarına göre düzenleme ve sınıflandırma yöntemini kullandık. Buna göre mecmuayı inceleme bölümünde besteciler, güfteciler, makamlar, usûller vs. olarak alt başlıklar halinde inceledik.
2. Çalıştığımız mecmuâ üzerinde isim belirtilmemiş olduğundan içeriğine ve yazıldığı döneme uygun olarak “Mecmuâ-i Güfte” ifâdesini kullandık.
3. Güftelerin kolayca bulunması için, her güftenin sonuna varak numarası verdik. Ayrıca birinci bölüm sonunda güftelerin ilk mısırâsının bulunduğu repertuarın sıralı listesini verdik.
4. Güftelerdeki kelimeleri o günün ifâdesiyle belirttik. (Alub, eyleyub, ohşar vb. gibi)
5. Edebiyatçıların günümüz Türkçesi’ne metin çevirmede kullandıkları transkripsiyon metodundan ziyâde müzikolojide uygulanan transkripsiyonsuz yöntemi tercih ettik.
6. Okunamayan, çözülemeyen sözcüklerin yerine [?] işâreti koyduk.
7. Okuma sırasında şüphe duyduğumuz kelimelerin yanına (?) işâreti koyduk.
8. Sayfaların numaralandırılmasında, varaklar üzerinde yer alan, kırmızı mürekkeple yazılmış, tahminimizce ilk yazarın numaralandırdığı varaklara uyduk. Aradaki boşluklar (sayfa atlamaları) mecmuânın tanıtımı kısmında verilmiş düşmüş ya da boş varaklardır.
9. Mecmuâda başlığı olmayan güfteler de vardır. Bu gibi durumda “başlıksız” ifâdesini kullandık.

10. Güftelerde yazar tarafından eksik yazılan kelimeleri tespit ettik ve köşeli parantez içinde yazdık.
11. Mecmuâda Türkçe, Farsça güfteler mevcut olup, Türkçe güftelerin yanına (T), Farsça güftelerin yanına (F) ibâresini koyduk.
12. Mecmuâda yazısı görülen 3 şahıstan ikisi müzikle ilgili kayıt tutmuşlardır. Mecmuânın çeviri yazımında, birinci şahsın yazdıklarını (1) ile ikinci şahsın yazdıklarını (2) ile gösterdik.
13. Makam adlarının imlâsında, TDK yazım kurallarını esas aldık.
14. Ekler kısmında mecmuânın orijinal metnini verdik.
15. Orijinal metinde verilen bazı varaklarda mûsikî içerikli olmayan, mecmuânın diğer bölümleriyle ilgili yazılar vardır. Bu varakları da bazı araştırmacılara yardımcı olması düşüncesiyle tam olarak verdik.

Bu çalışma, Türk müziğinin batılılaşmaya geçiş dönemi kaynaklarından birini ele almaktadır. Türk müziğinin durumunu ortaya koyan kaynaklardan önemli bir kısmı güfte mecmualarıdır. Biz de bu geçil dönemini aydınlatan ve dikkatimizi çeken bir güfte mecmuâsını incelemeyi konu olarak seçtik. Mecmuânın içeriğini incelediğimizde görüyoruz ki bazı Türk mûsikîsi usûlleri ve güfteleri ele alınmıştır. Güfteler dînî içerikli değildir.

Mecmuâ üzerine yapılan araştırmalara göz atacak olursak; Osmanlı Mûsikî Literatürü Târihi (İhsanoğlu ve diğ., 2003:357) adlı eserde mecmuânın içeriği hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Ancak Hafız Post adı Hafız Yusuf, Nâzım adı Nazım Dede ve Gevrekçi adı Körükçü şeklinde yanlış olarak verilmiştir. Ayrıca 23a-23b'de 96 adet makam listesinin olduğunu ifâde etse de 23. varak kaybolmuştur.

2. MECMUÂ-İ GÜFTENİN İNCELENMESİ

2.1. Mecmuânın Tanıtımı

2.1.1. Mecmuânın Dış Tanıtımı

Süleymâniye Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan koleksiyonu, nr. 81'de kayıtlı olan bu mecmuâ; 206×117 mm. olup, cildi kahverengi ve yıpranmış durumdadır. Yaprakları dağılmış olan mecmuâ, taç ve üzüm salkımı filigranlıdır. Filigran, vr. 49b' nin sol alt kısmındadır. Başlangıç cümlesi; Semen bu yâsemen hatt-ı serv-i kamet gonca femsin sen (vr. 1-a) Bitiş cümlesi; Görürsen teşne-i câbâlidir işte bu kemter (vr. 98-a)

2.1.2. Mecmuânın Yazarı

Üzerinde çalıştığımız güfte mecmuâsının yazarı bilinmemekte olup, 3 kişi tarafından kullanıldığı, kullanılan yazı ve mürekkep karakterlerinden anlaşılmaktadır. Birinci kişinin yazı türü nesih olup, başlıklar kırmızı mürekkep ile yazılmış, mısraların yazımında ise siyah mürekkep kullanılmıştır. İkinci kişi tâlik yazı tipi kullanmıştır. Başlıklar ve mısralar siyah mürekkep ile yazılmıştır. Üçüncü kişi ise tâlik-rika karışımı bir yazı tipi kullanmış olup, düzyazı şeklinde, kıraneyn-i saadeyn ve nahseyn, inşâ sözlüğü ve burç bölümlerini yazmıştır. Ayrıca Fâtihâ ve İnşirah sûreleri ile bazı âyetlerin tercümesini kaleme almıştır.

Birinci kişinin bazı makamlarda özel ifâdeler kullanması (saba ma` dügâh, segâh ma` kârsaz gibi), müzik bilgisi olduğunu göstermektedir. Usul kısmındaki bilgiler, yazarın müzik usûlleri konusunda da bilgili olduğuna işaret etmektedir.

2.1.3. Mecmuânın Yazılış Tarihi

Bu güfte mecmuâsının üzerinde; vr. 24b'de, 3. bir kişi tarafından yazıldığı anlaşılan h.1268 (m. 1852) târihi bulunmaktadır. Bu bilgidен hareketle 1. kişinin 3

nesil önce yaşadığını düşünürsek; mecmuanın, yaklaşık 60 yıl önce, yani m.1800 yıllarında yazıldığını düşünebiliriz.

Bunu destekleyen bir diğer özellik, mecmuânın kâğıdının filigranıdır. Üzüm salkımı üzerinde kral tacı şeklinde filigrana sahiptir (vr. 49b). Filigranın, 1755 tarihli bir benzerini bulduk (Ersoy, 1963: 67). Mecmuâdaki filigranın da 18. yüzyılın sonlarına doğru kullanıldığı sonucuna varabiliriz. Ayrıca mecmuâda bulunan ve doğum-ölüm tarihi belli olan son bestekâr Hamâmizâde¹ (1778-1846)' nin bir bestesinin güftesi kayıtlıdır ve bu güfte birinci kişi tarafından kaydedilmiştir (vr. 13b). Bu bestekârın bestesini yaklaşık 1800 ilâ 1810 yılları arasında yapmış olması ve ilk bestelerinden olduğu varsayılmıştır². Bütün bu deliller ışığında mecmuânın 1800-1810 yıllarında birinci kişi tarafından yazılmış olduğu tahmin edilebilir.

2.1.4. Mecmuânın Adı

Mecmua üzerinde herhangi bir isim kaydı bulunmamaktadır. Bu durumda mecmuâya, mecmuânın içeriğine ve dönemine uygun olarak “Mecmuâ-i Güfte” adı görüldü. Mecmuâdaki bazı bölümlere; Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu' nda (1981: 125) “Kıraneyn-i saadeyn ve nahseyn” ve “Lügat-i inşâ” adlarının verildiği görülmüştür.

2.1.5. Mecmuânın İçeriği

Bu mecmuâ; fihristinin olması ve bu fihriste uyulmaya çalışılmasından dolayı düzenli mecmuâ gurubuna girer. Mecmuâda başlıklar -birinci kişi tarafından- kırmızı mürekkep ile yazılmış olup, güfteler siyah mürekkep ile kaydedilerek bir düzen sağlanmıştır.

Bu güfte mecmuâsı 98 varaktır. Ancak bazı varaklar kopmuş olduğundan yerinde olmadığı görülmüştür (vr. 5, 6, 7, 9, 10, 15, 16, 20, 23, 40, 50, 51, 57, 61, 86, 87, 88, 91, 92, 94).

Mecmuâda bazı varaklar da boştur (vr. 3b, 4b, 8b, 12, 14b, 19, 22b, 53a, 54, 55, 58b, 59, 70b, 71b, 72b, 84a, 85b, 90, 93b, 97a, 98b).

¹ Hamâmizâde İsmail Dede Efendi

² Hamâmizâde İsmail Dede Efendi, ilk bestesini 21 yaşında bestelemiştir.

İlk varakta bazı usûllere âit bilgiler vardır. Mecmuânın vr. 1-25 bölümünü (vr. 2, 3, 12 ve 19 hâriç) güfteler, vr. 26-49 bölümünü -aralarda güfteler olmak üzere- kıraneyn-i saadeyn ve nahsey³ bölümü, vr. 61-69b bölümünü –aralarda güfteler olmak üzere- inşâ sözlüğü ve vr. 73-83 bölümünü burç bölümü işgâl etmektedir. Son olarak vr. 84b-98a bölümünü (vr. 90, 93, 97 hâriç) yine güfteler oluşturmaktadır.

Mecmuânın başında bir makamlar fihristi mevcuttur. Fihristte, siyah mürekkeple yazılmış olan makamların bazılarının altında buldukları varak numarası verilmiştir. Ancak bazı varaklar ya düşmüştür (vr. 94, Rahatülervah) ya da bulunan varakta güfte hârici yazılar vardır. Meselâ vr. 3’de pençgâh varağını âyet tefsiri, 29’da acemaşiran (bu makâma âit güfte kaydı 25a’da vardır), 32’de nihâvend, 37’de baba tâhir ve 45’de çargâh varağını “kıraneyn-i saadeyn ve nahsey³” bölümü, 62’de kürdi ma` zemzeme ve 66’da zirgüle varağını inşâ sözlüğü, 75’de şehnaz, 78’de gerdâniye, 80’de muhayyer bûselik ve 81’de muhayyer varağını burç bölümü işgâl ediyor. Bunun yanında belirtilen varak numarasında başlık belirtilmemesine rağmen bazı güfteler olduğu da görülmüştür (vr. 56, Horasan).

Öte yandan fihristte belirtilen varak numaralarındaki bazı makamlar bulunmamaktadır (vr. 53’de hüseyni muhayyer, 70’de hicaz, 73’de uzzal, 93’de bestenigâr mevcut değildir). Ayrıca bazı makamların adı yazdığı hâlde herhangi bir güfte kaydedilmemiştir (vr. 54,bûselik).

Mecmuâda vr. 88a’ da üçüncü mısranın yazılmamış ve yerinin boş bırakılmış olduğu görülmektedir. Bu, yazarın bu mısrayı unutmuş olabileceğini ya da henüz eseri öğrenmediğini gösterir.

2.2.Mecmuâda Bulunan Makamlar

Fihristte 60 makam bulunmaktadır. Mecmuâdaki sırasıyla bu makamlar: Rast, pençgâh, rehâvi, nikriz, nişabur, ısfahan, zâvil, mâhur, selmek, nevâ, uşşak, bayâti, nühüft, nevâ, sünbüle, acem, nevruciace, acemaşiran, nihâvend, arazbar, babatâhir, saba ma` dügâh, çargâh, küçek, hüseyni, necdî, şûrî, horasan, vechihüseyni, kavlihüseyni, kürdihüseyni, hüseynimuhayyer, bûselik, hümâyun, aşiran, kürdi ma` zemzeme, büzürk, zirgüle, müberkâ, hisar, hicaz, araban, uzzal, şehnaz, geveşt,

³Kıraneyn-i nahsey: Mars ve Satürn’ün aynı burçta birbirine yaklaşması.(Kutsuzluk işâreti sayılır.)
Kıraneyn-i saadeyn: Venüs ile Jüpiter’in aynı burçta birbirine yaklaşması.(Kutluluk işâreti sayılır.)

gerdâniye, zirefkend, muhayyersünbüle, muhayyerbûselik, muhayyer, irak, zirkeş, muhalifirak, sultânirak, segâh ma` kârsaz, mâye, bestenigâr, rahatülervah, hüzzam, eviç, [?]⁴ Mecmuâda güfte kaydı yapılmış 19 makam gözlemlenmektedir. Bunlar; acem, acemaşiran, araban, arazbar, aşiran, bayâti, eviç, hisar, hüseyini, hüzzam, irak, ısfahan, nevâ, nühüft, rast, rehâvi, saba ma` dügâh, saba ma` kârsaz, uşşak.

Bûselik, kürdi ma` zemzeme, gerdâniye makamlarının başlıkları bulunmasına rağmen güfte kaydı yapılmamıştır. Diğer makamların kayıtları ise kaybolmuş olmalıdır.

Bazı makamların adları dikkat çekicidir. Saba ma` dügâh, segâh ma` kârsaz, kürdi ma` zemzeme, vechihüseyini, kavlihüseyini, necdî, şûrî.

Saba ma` dügâh⁵ ifadesi ile kastedilen, saba makâmı ile seyre başlayan dügâh makamı olmalıdır. Nitekim bu tarif, dügâh makâmının eski tarifidir. (bkz. Özkan, 1984: 347) Mecmuâda bu makam için güfte kaydı yapılmıştır. (vr. 41a)

Segâh ma` kârsaz⁶ ifâdesinin ise, sıkça segâh çeşnisi gösterilen sazkar makâmı olabileceği tahmin edilebilir ki sazkar makâmında segâh çeşnisi büyük önem arz eder. (bkz. Özkan, 1984: 436) Mecmuâda bu makamda güfte kaydı görülmektedir. (vr. 89a)

Kürdi ma` zemzeme ise; eskiden bir ara kullanılan ve zamanımıza örneği gelmeyen makamlardan biridir. (Öztuna, 2000: 574) Mecmuâda bu makam başlık olarak yazılmışsa da güfte kaydı yapılmamıştır. (vr. 62a)

Kavlihüseyini makâmı; -kelime anlamından hareketle- hüseyini benzeri, hüseyiniyi andıran bir makam olabilir. Kavlı, söyleyen anlamında olup kavlihüseyini, hüseyini söyleyen anlamına gelmektedir. Mecmuâda bu makâma âit herhangi bir kayıt yapılmamıştır. Makâmın adı, makam fihristinde geçmektedir.

Vechihüseyini, hüseyinâşiran makâmının eski adıdır. (Öztuna, 2000: 158) Mecmuâda bu makâma âit herhangi bir kayıt görülmemektedir.

⁴ Silik olduğundan, okunamamıştır.

⁵ "Ma` " ifâdesi "birlikte" anlamındadır. Dolayısıyla "saba ma` dügâh" ifâdesi, "saba ile birlikte dügâh" anlamına gelmektedir.

⁶ "Segâhlı sazkar" anlamına gelir.

Necdî makâmı; Arab Mûsikîsi' nde rast makâmının bir ton peste, acemaşiran perdesine nakline verilen addır. Bu makam, Türkler tarafından kullanılmamıştır. (Öztuna, 2000: 290) Bu durum, makamlar fihristini yazan birinci kişinin fihristteki sırayı başka bir yerden kopya etmiş olabileceğini gösterir. Mecmuâda da bu makâma âit herhangi bir güfte kaydı yoktur.

Şûrî makâmı; Türk Mûsikîsi' nde bir mürekkep makamıdır. Elimizde iki örneği vardır. Bu makam hâlen Azeri Türk Mûsikîsi' nde kullanılmaktadır. (Öztuna, 2000: 459) Mecmuâda bu makam için güfte kaydı yoktur.

2.3. Mecmuâda Bulunan Usûller

Mecmuâda bulunan usûller, mecmuâ başında yer alan usûl kısmında da vuruşlarıyla birlikte verilmiştir. Vuruşlar; “düm, tek” ibâreleriyle gösterilmiştir. Bu usûller; berefşan, çenber, darbeyn, darbıfetih, devrikebir, devrirevân, çiftedüyek, sâdedüyek, evfer, evsat, fahte, fer` , frenkçin, hafif, hâvi, hezeç, muhammes, nimçenber, nimdevir, remel, sâkil, semâi, sofyan, türkidarb, yürüksemâi, zencir.

Mecmuânın başında birinci şahıs tarafından yazılan usûllerin kendi dönemini yansıttığı düşünölmelidir. Bu usûlleri, mecmuâ ile yakın tarihli olan müzik teori eserleriyle karşılaştırmak gerekir. Bu konuda fikir sahibi olmak amacıyla mecmuâ ile yakın tarihli olan, künyesi “İÜ kütüphanesi, TY, 1856” olan Edvâr-ı İlm-i Mûsikî (1806) adlı nazariyat eserindeki usûllerle karşılaştırdık. Ayrıca usûllerin günümüzde kullanılan şeklini de ekledik. Burada, mecmuâdaki usûllerin vuruşlarının kaç zamanlı olduğu bilgisini mecmuâdan elde edemediğimizi belirtmek gerekir.

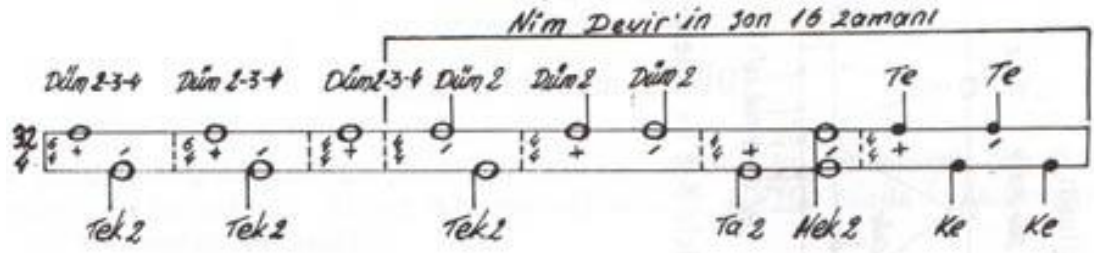
Berefşan

Mecmuâdaki *berefşan* usûlü: Düm tek düm tek düm düm tek düm düm tek teke teke

Edvardaki *berefşan* usûlü : Düm tek düm tek düm düm tek düm düm tek

Mecmuâdaki usûl vuruşları, edvardaki (İÜ kütüphanesi, TY, 1856) vuruşlardan 4 vuruş (teke teke) fazla kaydedilmiştir.

Berefşan usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 675): 32 zamanlıdır.

Cenber

Mecmuâdaki *çenber* usûlü: Düm teke düm düm tek düm tek teke teke

Edvardaki *çenber* usûlü: Düm teke düm düm düm tek tek tek düm tek teke teke

İki eserdeki usûl vuruşları arasında farklılık göze çarpmaktadır. Altı çizili kısım mecmuâda yoktur, eksik yazıldığı anlaşılmaktadır.

Çenber usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 653): 24 zamanlıdır.

Çiftedüyek

Mecmuâdaki *çiftedüyek* usûlü: Düm tek tek düm düm teke

Edvardaki *çiftedüyek* usûlü: Düm tek tek düm düm tek teke

Usûlün edvardaki vuruluşunda altıncı vuruş, mecmuâya göre fazladır.

Çiftedüyek usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 643): 16 zamanlıdır.

Görüldüğü gibi; edvardaki usûl vuruşları ile günümüzdeki vuruşlar örtüşmektedir.

Darbeyn

Mecmuâdaki *darbeyn* usûlü: Düm düm tek düm tek tek düm tek teke teke düm tek düm tek düm düm tek teke teke

Edvardaki *darbeyn* usûlü: Düm düm tek düm tek tek düm tek teke teke düm tek düm tek düm düm tek düm düm tek teke teke

Mecmuada usulun altı çizili kısmı atlanmıştır.

Darbeyn usûlünün günümüzdeki şekilleri (Özkan, 1984:688):

- 1-Bir Fer (16/4) + bir Muhammes (32/4) : (48/4)
- 2-Bir Nim Sâkil (24/4) + bir Bereşân (32/4) : (56/4)
- 3-Bir Devr-i Kebir (28/4) + bir Bereşân (32/4) : (60/4)
- 4-İki Devr-i Kebir (28/4 + 28/4) + iki Bereşân (32/4+32/4) : (120/4)
- 5-İki Remel (28/2 + 28/2) + bir Muhammes (32/4): (88/4)
- 6-İki Remel (28/2 + 28/2) + iki Muhammes (32/4 + 32/4) : (120/4)
- 7-İki Frengifer (28/4 + 28/4) + iki Devr-i Kebir (28/4 + 28/4) : (112/4)
- 8-Üç Frengifer (28/4 + 28/4 + 28/4) + bir Bereşân (32/4) : (116/4)

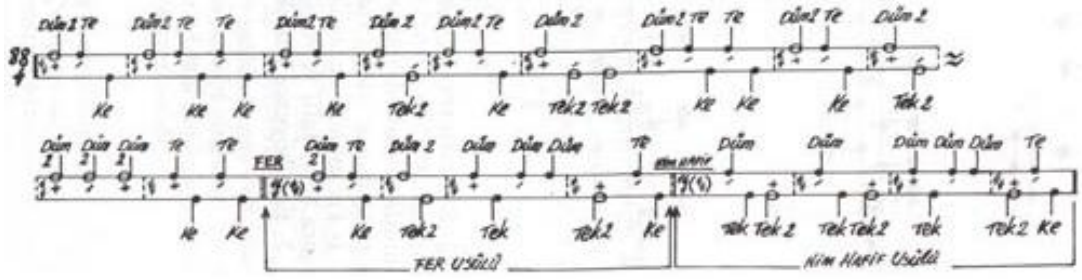
Darbıfetih

Mecmuâdaki *darbıfetih* usûlü: Düm tek tek düm tek tek teke düm tek tek düm tek düm tek düm teke düm tek düm teke teke düm teke teke düm tek düm düm düm teke teke düm teke düm düm tek teke düm tek teke düm tek teke teke düm tek tek düm tek tek düm tek teke düm tek teke teke

Edvardaki *darbıfetih* usûlü: Düm tek tek düm tek tek teke düm tek tek düm tek düm tek düm teke düm tek düm teke teke düm teke teke düm tek düm düm düm teke teke düm teke düm düm tek düm tek düm düm tek teke teke düm tek düm tek tek düm tek teke düm tek teke

Usûllerin bazı vuruşlarında farklılık vardır, altı çizili olarak belirtilmiştir.

Darbıfetih usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 683): 88 zamanlıdır.

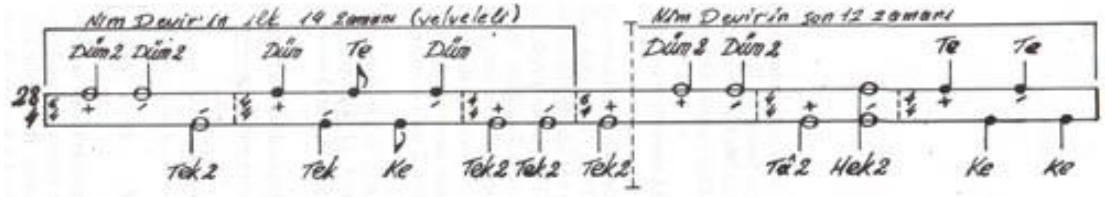
Devrikebir

Mecmuâdaki *devrikebir* usûlü: Düm düm tek düm tek tek düm tek teke teke

Edvardaki *devrikebir* usûlü: Düm düm tek düm tek tek düm tek teke teke

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Devrikebir usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 663): 28 zamanlıdır.

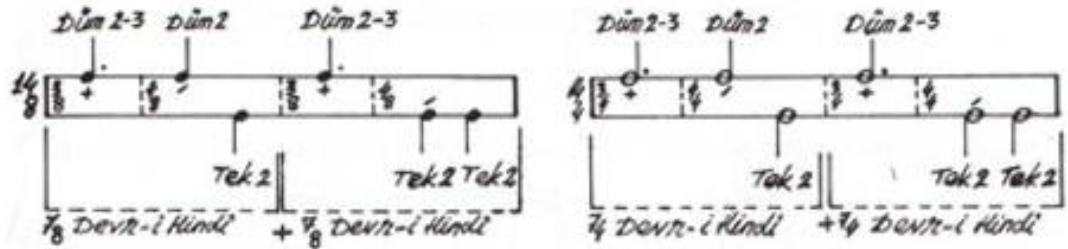
Devrievân

Mecmuâdaki *devrievân* usûlü: Düm düm tek düm tek tek

Edvardaki *devrievân* usûlü: Düm düm tek düm tek tek

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Devrievân usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 639): 14 zamanlıdır.

Günümüzdeki usûl vuruşları, iki eserle de aynıdır.

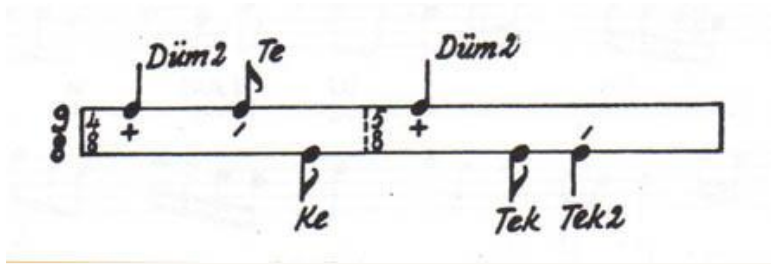
Evfer

Mecmuâdaki *evfer* usûlü: Teke teke düm tek düm

Edvardaki *evfer* usûlü: Teke teke düm tek düm

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Evfer usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 602): 9 zamanlıdır.

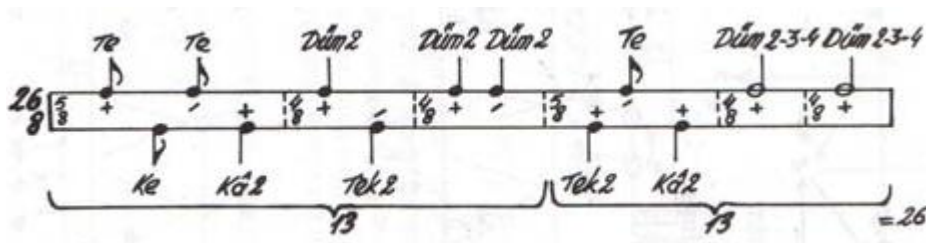
Evsat

Mecmuâdaki *evsat* usûlü: Teke teke düm tek düm düm tek teke düm düm

Edvardaki *evsat* usûlü: Teke teke düm tek düm düm tek teke düm düm

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Evsat usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 657): 26 zamanlıdır.

Günümüzdeki usûl vuruşları, iki eserle de aynıdır.

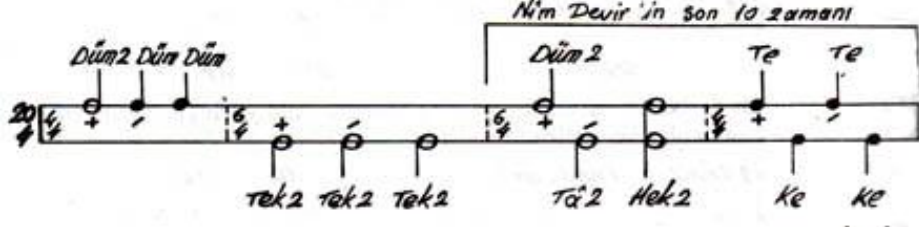
Fahte

Mecmuâdaki *fahte* usûlü: Düm tek düm tek teke teke

Edvardaki *fahte* usûlü: Düm düm düm tek düm tek teke teke

İki eserdeki usûl vuruşları arasında farklılık göze çarpmaktadır. Baştaki 2 düm vuruşu mecmuada yoktur, mecmuada eksik yazıldığı anlaşılmaktadır.

Fahte usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 650): 20 zamanlıdır.

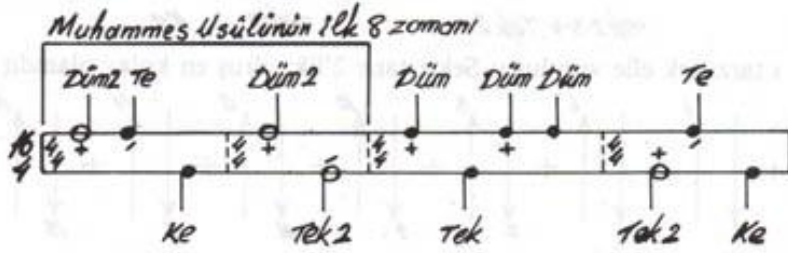
Fer`

Mecmuâdaki *fer`* usûlü: Düm teke düm tek düm tek teke düm tek teke

Edvardaki *fer`* usûlü: Düm teke düm tek düm tek düm düm teke teke

Yedinci ve dokuzuncu vuruşlarda farklılık vardır, altı çizili olarak gösterilmiştir.

Fer` usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 644): 16 zamanlıdır.

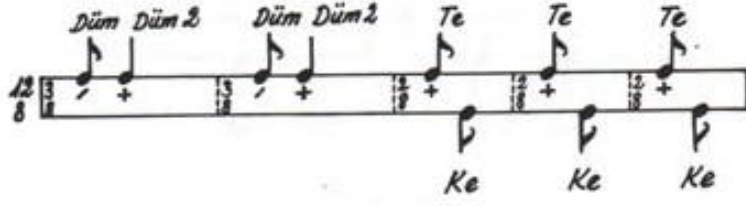
Frenkçin

Mecmuâdaki *frenkçin* usûlü: Düm düm düm düm teke teke teke teke

Edvardaki *frenkçin* usûlü: Düm düm düm düm teke teke teke teke

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Frenkçin usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984:626): 12 zamanlıdır.

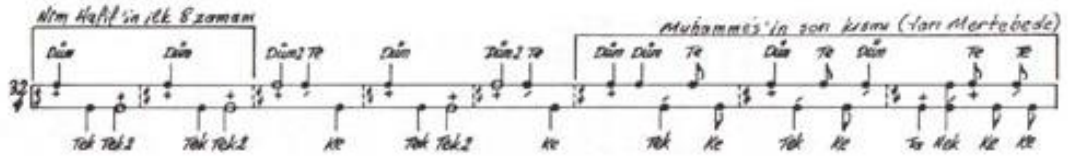
Hafif

Mecmuâdaki *hafif* usûlü: Düm tek tek düm tek tek düm teke düm tek tek düm teke düm düm tek teke düm tek teke düm tek teke teke

Edvardaki *hafif* usûlü: Düm tek tek düm tek tek düm teke düm tek tek düm teke düm düm tek teke düm tek teke düm tek teke teke⁷

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Hafif usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 672): 32 zamanlıdır.

Hâvi

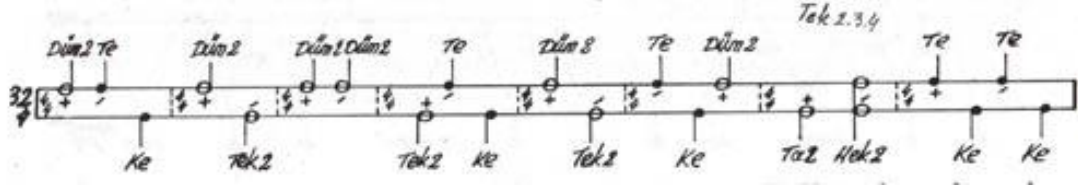
Mecmuâdaki *hâvi* usûlü: Düm teke düm tek düm teke teke düm teke teke düm tek düm düm teke teke düm teke düm düm teke teke düm tek teke düm tek teke teke düm tek tek düm tek tek düm tek teke düm tek teke teke

Edvardaki *hâvi* usûlü: Düm teke düm tek düm teke teke düm teke teke düm tek düm düm teke teke düm teke düm düm tek teke düm tek teke düm tek teke düm tek tek düm tek tek düm tek teke düm tek tek teke

Usûllerin bazı vuruşlarında farklılık vardır. Altı çizili olarak gösterilmiştir.

Hâvi usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 681): 64 zamanlıdır.

⁷ Edvarda daire içinde usûlün farklı bir vuruşu verilmektedir.

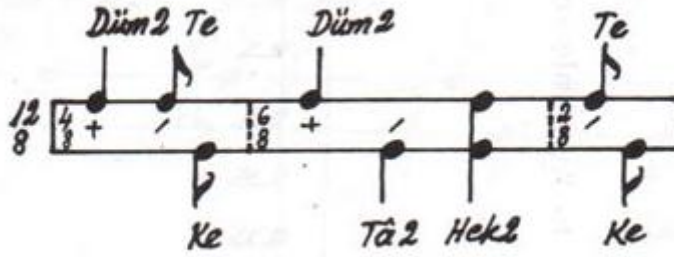

Nimçenber

Mecmuâdaki *nimçenber* usûlü: Düm teke düm düm tek teke teke

Edvardaki *nimçenber* usûlü: Bu usûl edvarda kayıtlı değildir.

Nimçenber usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 628): 12 zamanlıdır.

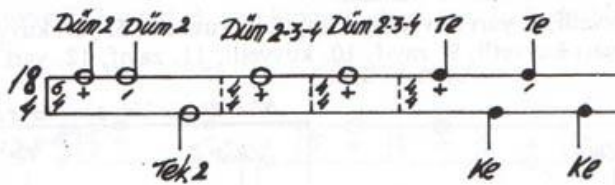
Nimdevir

Mecmuâdaki *nimdevir* usûlü: Düm düm tek düm tek teke teke

Edvardaki *nimdevir* usûlü: Düm düm tek düm tek teke teke

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Nimdevir usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 649): 18 zamanlıdır.

Remel

Mecmuâdaki *remel* usûlü: Düm teke düm teke teke düm teke düm tek tek düm tek teke düm tek teke teke

Edvardaki *remel* usûlü: Düm teke düm teke teke düm teke düm tek tek düm tek düm
düm tek teke teke

İki eserdeki usûl vuruşlarında küçük de olsa farklılık vardır, altı çizili olarak gösterilmiştir.

Remel usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 667): 28 zamanlıdır.

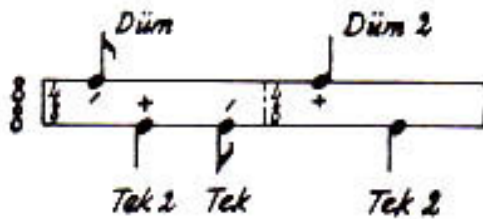
Sâdedüyek

Mecmuâdaki *sâdedüyek* usûlü: Düm tek tek düm tek

Edvardaki *düyek* usûlü: Düm tek tek düm tek

Mecmuâdaki *sâdedüyek* usûlü ile edvarda adı geçen *düyek* usûlünün vuruşları aynı.

Düyek usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 588): 8 zamanlıdır.

Görüldüğü gibi; edvardaki usûl vuruşları ile günümüzdeki vuruşlar örtüşmektedir.

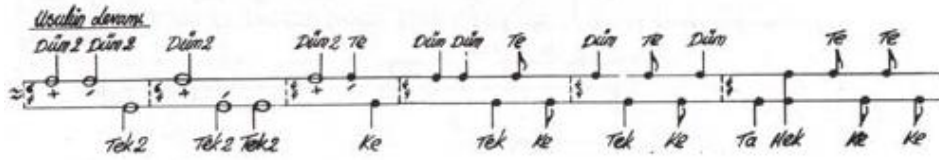
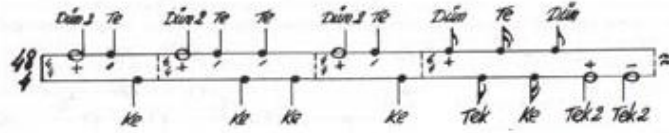
Sâkil

Mecmuâdaki *sâkil* usûlü: Düm teke düm teke teke düm teke düm tek tek düm düm
tek düm tek tek düm teke düm düm tek teke düm tek teke düm tek teke teke

Edvardaki *sâkil* usûlü: Düm teke düm teke teke düm teke düm tek tek düm düm tek
düm tek tek düm teke düm düm tek teke düm tek teke düm tek teke teke

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Sâkil usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 678): 48 zamanlıdır.

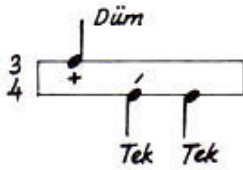
Semâi

Mecmuâdaki *semâi* usûlü: Düm teke düm tek

Edvardaki *semâi* usûlü: Düm teke düm tek

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Semâi usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 570): 3 zamanlıdır.

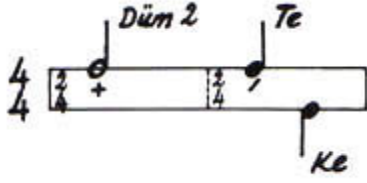
Sofyan

Mecmuâdaki *sofyan* usûlü: Düm teke

Edvardaki *sofyan* usûlü: Düm teke

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Sofyan usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 573): 4 zamanlıdır.

Günümüzdeki usûl vuruşları, iki eserle de aynıdır.

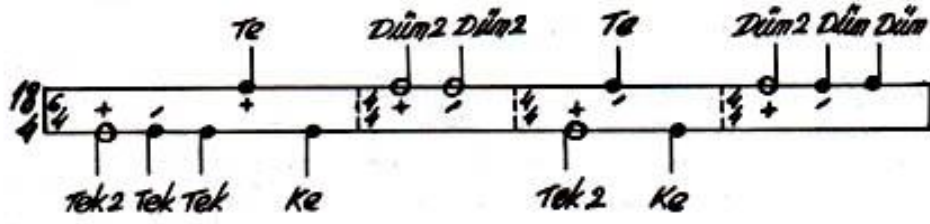
Türkidarb

Mecmuâdaki *Türkidarb* usûlü: Tek tek tek düm tek düm düm tek teke düm düm düm

Edvardaki *Türkidarb* usûlü: Tek tek tek düm tek düm düm tek teke düm düm düm

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Türkidarb usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 648): 18 zamanlıdır.

Yürüksemâi

Mecmuâdaki *diğersemâi*⁹ usûlü: Düm tek tek düm tek

Edvardaki *yürüksemâi*¹⁰ usûlü: Düm tek tek düm tek

Usûl vuruşları iki eserde de aynı kaydedilmiştir.

Yürüksemâi usûlünün günümüzdeki şekli¹¹ (Özkan, 1984: 577): 6 zamanlıdır.

Günümüzdeki usûl vuruşları, iki eserle de aynıdır.

⁹ Mecmuâda bu şekilde adlandırılmıştır.

¹⁰ Edvarda bu şekilde adlandırılmıştır.

¹¹ Mecmuâdaki vuruşlar yürük semâi usûlü ile aynı olduğundan yürük semâi usûlünü veriyoruz.

Zencir

Mecmuâdaki *zencir* usûlü: Düm tek tek düm düm tek teke düm tek düm tek teke teke düm teke düm düm tek düm tek teke düm düm tek düm tek tek düm tek teke teke düm tek düm tek düm düm tek düm düm tek teke teke

Edvardaki *zencir* usûlü: Düm tek tek düm düm tek teke düm düm tek düm tek teke düm tek düm düm tek düm tek teke düm düm tek düm tek tek düm tek teke düm tek düm tek düm düm tek teke

Usûllerin bazı vuruşlarında farklılık vardır, altı çizili olarak belirtilmiştir.

Zencir usûlünün günümüzdeki şekli (Özkan, 1984: 685): 120 zamanlıdır.

The image displays five staves of handwritten musical notation for the Zencir rhythm. Each staff is labeled with a number and a name: 120 (16) 4 ÇİFT DÜM, 20 4 FAHTE, 24 4 SENBER, 28 4 DEVR-İ KEALK, and 32 4 BEKERSÂN. The notation consists of rhythmic patterns represented by circles and lines, with various labels above and below the staves indicating specific rhythmic elements such as 'Düm 2', 'Tek 2', 'Te', 'Ke', 'Ta 2', and 'HeK 2'. The patterns are connected by lines, and some staves end with a tilde symbol (~).

Üzerinde çalıştığımız Mecmuâ-i Güfte ile usûlleri karşılaştırmada yararlandığımız Edvâr-ı İlm-i Mûsikî (İÜ kütüphânesi, TY, 1856) adlı iki kaynak arasında, bazı usûllerde, usûl vuruşları bakımından farklılıklar gözlenmektedir. Bunun nedeni, yazarlardan birinin eksik ya da yanlış kayıt tutması olabileceği gibi usûllerin farklı vuruş şekillerinin kayıt edilmiş olması da olabilir. Nitekim Edvâr-ı

İlm-i Mûsikî adlı eserde, bazı usûllerin farklı vuruluşlarının kayıt edildiği gözlenmiştir.

Usûllerin çoğunun günümüzdeki kullanım şekillerinin farklı olmasının ise; zamana bağlı olarak, usûl anlayışının ve velvelelerinin değişmesinden kaynaklandığı kanısındayız. Dikkat edecek olursak zamanımıza değişmeden gelen usûller, genelde az sayıda vuruşa sahip usullerdir. Bu açıdan bakarsak bu özellikteki usûllerin velvelendirilmesine gerek duyulmamış olabilir.

2.1.Mecmuâda Bulunan Müzik Türleri

Mecmuâda görülen müzik türleri; beste, nakış, semâî, şarkı ve edebî bir tür olan hicivdir (69-a). Müzik türlerinin günümüz bilgileriyle karşılaştırılmasıyla değişikliklerin izlenmesi mümkündür.

Beste: Mecmuâda bulunan beste formundaki eserler, günümüzde kullanılan murabbâ beste (A-A-B-A) biçimiyle örtüşmektedir.

Nakış: Mecmuâdaki nakış eserler günümüzde kullanılan şekliyle yazılmıştır. Yâni; iki dizeden sonra lafzî (sözlü) terennüm gelmektedir. Ancak mecmuâdaki bazı nakış eserler, bu şekilde değildir (14-a, 17-b, 96-a). Bunlara nakış denmesinin sebebi ise, terennümlerinin uzunluğu olabilir. (Özkan, 1984: 86)

Semâî: Mecmuâda bulunan semâî eserler, günümüzde olduğu gibi her bakımdan beste formuna benzemektedir.

Şarkı: Mecmuâda bulunan şarkı formuna sahip eserlerde ise, aynen günümüzde olduğu gibi birçok şeklin kullanıldığını görüyoruz. (A-A-A-A, A-A-A-B, A-B-A-B vb.)

Hiciv: Mecmuâdaki hiciv, Küfrî Bahâli Hüseyin Keyfî adlı kişi tarafından yazılmış ve “Yakılıbtur bu cihan sanmaki birdir düzele” dizesiyle başlıyor.

Mecmuâdaki güfte örnekleri ve bu bilgilerden hareketle; beste, nakış, semâî ve şarkı formu, biçimsel olarak 19. yüzyılın başlarından bu yana değişime uğramamıştır diyebiliriz.

2.2.Mecmuâda Adı Geçen Çalgılar

Ney sazı, “Nayler nâlelerim sâzına âhenk olmaz” mısırâsında (vr. 21a), *çağâne* sazı, “Alub yine eline mutribâ çağânelerin” mısırâsında (vr. 25a) geçmektedir. Buradan, o dönemde kullanılan sazlar hakkında fikir sahibi olmak mümkündür.

2.3.Mecmuâda Bulunan Bestekârlar

Âmâ: (? , 1650?) Âmâ Kadri Çelebi olduğu muhtemeldir. Türk bestekârı. İstanbul'da doğdu ve öldü. Güzel sesli idi. 200'den fazla eser, daha çok büyük formda dindışı güfteli parça besteledi. 17. asır ortalarının en büyük bestekârlarındandır (Öztuna, 1990: C. 1, s. 379). Mecmuâdaki eserleri:

Sevdi bu gönlüm seni yaman eylemedi (13-a)

Yürü ey sabâ haberim ilet benim âfet-i dîl-u cânıma (11-a)

Bağdâdî Derviş Ömer: (1550?-1655?) Türk bestekârı. İstanbul'da doğdu ve öldü. Hânendilikle büyük şöhret yaptı ve sarayın serhânendesi oldu (Öztuna, 1990: C.2, s. 176) Mecmuâdaki eseri:

Yine bir serv-i kadd-i dilber alubdur bu dîl-i cânı (28-a)

Bekir Ağa (Çavuş): bkz. Ebûbekir Ağa.

Çultutmazoğlu: Mecmuâdaki eseri:

Nedir ol nim tebessüm nedir ol gelmemeler (98-a)

Dabbağzâde Hamdi Efendi: Mecmuâdaki eseri:

Uşşak çekilub cânib-i dildâre giderler (1-b)

Deli Mustafa Müezzî: Mecmuâdaki eseri:

Biyâ biyâ ki dîl-u can men fedâ-yı to bâd (49-b)

Ebûbekir Ağa: (1685?-1759) Lâle devri ile 1. Mahmut devrinin büyük bestekârı. İstanbul'da Eyüpsultan'da doğdu. Genç yaşında Enderun'a alınmış, emsâlsiz bir bestekâr ve hânende şöhreti yapmış, fasıl idâre etmiş ve Enderun'da mûsikî öğretmiştir. İstanbul'da ölmüştür (Öztuna, 1990: C. 1, s. 241). Mecmuâdaki eserleri:

Bırakmam kayd-ı zülfün lâyıık-ı zencir olursam da (95-b)

Bülbül-i dil ey gül-i rânâ senindir sen benim (49-b)

Evrâ-ı gonca femin cümle endâmı güzeldir (95-a)

O şûh olursa bana mihrîban muradımca (22-a)

Server olur kaçan ki kapundan sabâ gelir (18-a)

Sînemde tâze şerhaların dışk-i bağ olur (41-a)

Elçî: (?-1650?) 17. asır bestekârı. Asıl adını bilmiyoruz (Öztuna, 1990: C.1, s. 251). Mecmuâdaki eseri:

Zülf-i dilber-i sünbül bâğ-ı cenânımdır benim (58-a)

Esad Efendi (Şeyhülislâm): (10.1685-9.8.1753) Türk devlet adamı, bilgin ve bestekârı. İstanbul'da doğdu. Babasından ve diğer ulemâdan ders gördü. Orta

derecede şâir, büyük bestekâr ve bilhassa çok büyük bir dil bilgini idi (Öztuna, 1990: C. 1, s. 265). Mecmuâdaki eserleri:

Esti nesîm-i nevbahar açıldı güller subhdem (46-a)

Gaddârın gül gül olmuş bûseden dîl-i dağ dağındır (41-a)

Sâki ko nazî vakt-i gül-u erguvan geçer (46-b)

Hafız Post: (1620?-1694) 17. asrın büyük Türk bestekârı. Genç yaşında hafız olmuş, büyük şâir Nâilî'nin himâyesinde ve ondan ders görerek yetişmiştir. (Öztuna, 1990: C. 1, s. 319) Tophâneli Mahmut Efendi'den hattatlık, Kasımpaşalı Osman Efendi'den mûsikî dersleri almıştır. Mecmuâdaki eserleri:

Kuyinde gönül yar gül endâmını buldu (39-a)

Nüzzar olmuş teng görmekle leyli saki ram olmaz (4-a)

Gevrekçi: Mecmuâdaki eseri:

Leyli zülfün dîl-i mecnûn olur divânesi (8-a)

Hamâmizâde (İsmail Dede Efendi): (9.1.1778-28.11.1846) İstanbul'da Şehzâdebaşı'nda doğdu. 7 yaşında Çamaşırcı mektebine başladı(Aksüt, 1993: 119). İlköğrenimini burada tamamlamıştır. Bu mektepte, sesinin güzelliği ve mûsikî istidâdı dolayısıyla ilâhicibâşılık etmiştir. İlkokuldan sonra 7 yıl Uncuzâde'den mûsikî öğrenmiştir. Yenikapı Mevlevîhânesi'nde Ali Nutkî Dede'nin derslerine girmiştir. 3 Haziran 1798'de mevlevî çilesine başlamış ve bu, 10 aydan eksik sürmüştür. "Zülfüdedir benim baht-ı siyahım" şarkısını 3. Selim'in huzurunda okumuş ve ödüllendirilmiştir (Öztuna, 1990: C.1, s. 394). Dede Efendi, öğrencileri Dellâlzâde İsmail Efendi ve Mutafzâde Ahmet Efendi ile Hacca gitmiş, haccı tamamlayıp Mina'ya gelen Dede Efendi koleradan öldü. Mekke'de Hz. Hatîce'nin ayakucuna gömüldü (Aksüt, 1993: 119). Mecmuâdaki eseri:

Dîl-u cân-ı hasret şiriney güftârındır (11-b)

Hasan Ağa: Mecmuâdaki eserleri:

Cûşîş seyr-i serişkim nevbahar olsun da gör (18-a)

Derd-i gam bezmine kadmer gibi bir hak olmaz (21-a)

Guşin et peyâm-ı lâli dehri söylerim sana (56-b)

Hasan Efendizâde: (?-1690?) Türk bestekârı. Kadıköy'de doğdu ve yaşadı. Serhânende Mustafa Ağa'dan ve sonra başkalarından mûsikî öğrendi. Sesi çok güzeldi (Öztuna, 1990: C.1 s. 335). Mecmuâdaki eserleri:

Eyleyub çide taraf dâmânı (53-b)

Güzel rûyin benzer aya kaşların kurulu yaya (49-b)

Hulûsi Hasan Ağa (Enfi): (1670?-1.8.1724) Lâle devrinin büyük bestekârlarındandır. İstanbul'da Fındıklı'da doğdu. İlk mûsikî derslerini babasından aldı. 1704'de Enderun'a mûsikî müderrisi ve baş hânende olarak girdiği zaman, genç fakat oldukça tanınmış bir bestekârdı. Lâle devrinin ortalarında İstanbul'da öldü (Öztuna, 1990: C. 1, s. 331). Mecmuâdaki eseri:

Murg-i cânı edeyim ateşi gamda bir püryân (85-a)

İtrî: (1638?-1712) İstanbul'da Mevlânâkapısı civârında o zaman "Yaylak"(şimdiki Şehremini) denen yerde doğdu. İyi bir tahsil gördü. Mûsikîde hocası büyük mûsikîşinas Hafız Post 'dur. Dehâ derecesinde bilgili bir bestekâr, iyi bir hânende, hattat ve şâir idi (Aksüt, 1993: 35). Mecmuâdaki eserleri:

Âşık-ı miskini durmaz çeşm-i cânan ağladır (85-a)

Aşkın dîl-i aşüftemi sevdâya düşürdü (4-a)

Bir kerre iltifâtınla hürrem olmadık (41-a)

Câm-ı lâlindir senin âyine-i rûyi enverin (67-a)

Elim ermez nideyim âh-ı bûy-i şimşâde (46-b)

Heman ten vâkıf olsun hâlime nâmım vusûlünde (41-a)

Mehr-u râhınla dilde kimin tâze dağı var (67-a)

Sanman ki mugan zâhide peymâne sunarlar (57-a)

Tût-i mucize-i güyem ne desem lâf değil (89-b)

İsmail Ağa: Mecmuâdaki eseri:

Benim divâne gönlüm eğlenmedi gülmedi yârim (71-a)

İsmail Efendizâde: Mecmuâdaki eseri:

Ne demeğe kasd-ı dile tiğ-i hûn feşan çekilur (11-a)

Kaptanzâde Ahmet Bey: (?-1725?) Türk bestekârı (Öztuna, 1990: C. 1, s. 32).

Mecmuâdaki eseri:

Arz etmediğim yâre meğer yâre mi kaldı (4-a)

Kutucuzâde: Mecmuâdaki eseri:

Yâr-ı u tavr-ı evvel edâkim vardır ol mâ-i dilârâda (18-b)

Küçük İmam: (?- 7.3.1675) İstanbul'da doğup öldü. Fevkelâde bir hânende idi. Her çeşitten 500'den fazla eser besteledi (Öztuna, 1990: C.1, s. 39). Mecmuâdaki eserleri:

Aşkla şerhe çekub sineye üryân olalım (46-a)

Bu demde bülbûl-i şûrîde efgân eylemez neyler (89-a)

Nidem şemşir gamzeyle o fettan gösterir kendin (18-b)

Küfrî Bahâli Hüseyin Keyfî: Mecmuâdaki eseri:

Yakılıbtur bu cihan sanmaki birdir düzele (69-a)

Molla Çelebi: Mecmuâdaki eseri:

Çehre-i berrakla ol gerdân-ı kâfurdan (46-a)

Nalî: Aşağıdaki eserin Nalî' ye âit olduğu, Hasan Sezâî mecmuâsında kayıtlıdır.

Mecmuâdaki eseri:

Semen bu yâsemen hatt-ı serv-i kamet gonca femsin sen (1-a)

Nazim: (1650?-1727) Büyük Türk bestekârı ve şâiri. İstanbul'da Kumkapı'da doğdu.

77 yaşlarında İstanbul'da öldü. Genç yaşında hânendiliği, bestekârlığı, şâirliği ile büyük ün yapmıştır. Mûsikî ilmine hakkıyla vâkıf bir şahsiyetti. Sesi çok güzeldi

(Öztuna, 1990: C. 1, s. 101). Mecmuâdaki eserleri:

Âşıkım feryad-u vâhım ateşin demdir benim (18-a)

Melâmet etme beni serv-i ser bülendimi gör (18-b)

Yine mânend süveydâ-ı derûn (56-b)

Reşid: Mecmuâdaki eseri:

Mey-i cûş-i derûn mâ nedâred (96-a)

Rıfat: (?-1720?) Türk bestekârı ve devlet adamı. Adı Süleyman, şiirde mahlası Rıfat'dır. Hafız, hânende, güzel sesli ve sîmalı idi. Bilgindi (Öztuna, 1990: C. 1, s. 235). Mecmuâdaki eserleri:

Dilber olacak ol meh-i taban gibi olsa (18-a)

Şu nâme kim ol zib-i istimâdır (43-a)

Tabî Mustafa Efendi (Ağa, Müezzîn): (1705?-1765) Türk bestekâr, hattat, şâir, hânende ve sâzendesi. İstanbul'da Üsküdar'da doğdu (Öztuna, 1990: C. 2, s. 365). Sultan 3. Osman'a müezzîn-i şehriyârî olmuştur (Aksüt, 1993: 67). Mecmuâdaki eserleri:

Çâk edersin sinemi aşkınla pirâhen miyem (8-a)

Gireriz bâğ-ı cemâle gülün ohşar öperiz (95-b)

Gören fûtâde olur hüsn-ü bîbahânesine (95-a)

Hemişe dîde-i sahan elde sazkar mıdır (89-a)

Kim dedi sana aşkla nâlân olasın sen (49-b)

Kim sevmez idi câne yakın bir güzel olsa (95-b)

Nigâre sanma ger çeşm-i pürâba girdikçe (89-a)

Ol sim beden câme değışmekden usanmaz (17-a)

Söyle nice bir ey rûh-i gülgün (65-a)

Sanma o merg vahşî gelur dâme yem kapar (76-a)

Tâlim eder o tâze zebân-ı bûlbüle sahan (71-a)

Yüz sürme o gisûye medar on elin çek (89-b)

Taşçı Recep: (? , 1690?) Türk bestekârı ve hânendesi. Esad Efendi, İstanbul'da doğup öldüğünü, sesinin harikulâde güzel olduğunu, 100'den fazla beste, semâi, şarkı bestelediğini söyler (Öztuna, 1990: C. 2, s. 222). Mecmuâdaki eserleri:

Bir bâdişeh-i hüsn-ü civan yegânesin (98-a)

O hattı-kim safhâ-i pâk rûh-i cânâne yazmışlar (46-a)

2.4.Mecmuâda Bulunan Güftekârlar

Tespit edebildiğimiz kadarıyla mecmuâda bulunan güfte sahipleri; Âbî, Ahmet Bey, Fevrî, Hâfız, Nasîbi Edirnevî, Nazmi, Nâzim, Rıfat, Sûzi, Vecîhi ve Veysî 'dir.

2.1.Mecmuânın Repertuarı

Aşağıda mecmuanın repertuarı düzenlenirken mısralara göre alfabetik sıra gözetilmiştir. Her satırda; başta sıra numarası verilmiş, ardından 1. mısra/ makam/ usûl/ bestekâr sırası gözetilmiştir. Her satırın sonunda müzik eserinin Türkçe olduğunu ifade eden (T), Farsça olduğunu belirten (F) kullanılmıştır. Birinci kişinin yazdığı güftelere numara verilmemiş, ikinci kişinin yazdığı güfteler (2) şeklinde numaralandırılmıştır.

1. Alub yine eline mutribâ çağânelerin/Acem, Çenber, Hasan Ağa, (T)
2. Araklar dâne dâne gerdan billûre cem olmuş/ Nühüft, Çenber, (T)
3. Arz etmediğim yâre meğer yâre mi kaldı/ Rehâvi, Evsat, Kaptanzâde Ahmet Bey, (T)
4. Âşık-ı miskini durmaz çeşm-i cânan ağladır/ Irak, Muhammes, İtrî, (T)
5. Âşıkım feryâd-u vâhım ateşin demdir benim/ Çenber, Nazim, (T)
6. Aşkın dîl-i aşüfsemi sevdâya düşürdü/ Rehâvi, Remel, İtrî, (T)
7. Aşkla şerhe çekub sîneye üryân olalım/ Hüseyini, Çenber, Küçük İmam, (T)
8. Bâd-ı sabâ dost köyüne gidersen/ (T)
9. Bâğ-ı ümîdi hayâlin bir gül rânâsıdır/ Nevâ, (T, 2)
10. Benim divâne gönlüm eğlenmedi gülmedi yârim/ İsmâil Ağa, (T)
11. Bırakmam kayd-ı zülfün lâyıık-ı zencir olursam da/ Hüzzam, Bekir Çavuş, (T)

12. Bir bâdişeh-i hüsn-ü civan yegânesin/ Taşçı Receboğlu, (T)
13. Bir kerre iltifâtınla hürrem olmadık/ Sabâ mâ` düğâh, Darbıfetih, İtrî, (T)
14. Bir niğâhla oldum meftûn/ Araban, (T, 2)
15. Bir râyiha duydum hâm-ı zülf-ü siyahında/ Uşşak, Hafif, (T)
16. Bir şûha âşıkım ben bana bin meğer nâz eder/ Acem, Hafif, (T)
17. Bir yar sevdim bîbedeldir/ Acem kürdî, (T, 2)
18. Biyâ biyâ ki dîl-u can men fedâ-yı to bâd/ Deli Mustafa Müezzî, (F)
19. Bu demde bülbül-i şûrîde efgân eylemez neyler/ Sazkâr, Nim devir, (T)
20. Bülbül-i dil ey gûl-i rânâ senindir sen benim/ Bekir Ağa, (T)
21. Câm-ı lâlindir senin âyine-i rûy-i enverin/ Hisar, Devrikebir, İtrî, (T)
22. Cânâ yolunda olmaya lâyük değil miyim/ Sazkâr, Sâkil, (T)
23. Cuşış seyr-i serişkim nevbahar olsun da gör/ Devrikebir, Hasan Ağa, (T)
24. Çâk edersin sinemi aşkınla pirâhen miyem/ Isfahan, Devrikebir, Mustafa Ağa, (T)
25. Çehre-i berrakla ol gerdân-ı kâfurdan/ Hüseyîni, Çenber, Molla Çelebi, (T)
26. Derd-i gam bezmine kadmer gibi bir hak olmaz/ Hasan Ağa, (T)
27. Dere dillere ler der ten tenenâ dilli ney/ Uşşak, Düyek, (F)
28. Dilber olacak ol meh-i taban gibi olsa/ Remel, Rıfat, (T)
29. Dîl-u cân-ı hasret şiriney güftârındır/ Hamâmizâde, (T)
30. Eğer can gümün istersen bedensiz/ Devrirevân, (T)
31. Elim ermez nideyim âh-ı bûy-i şimşâde/ Hüseyîni, Muhammes, İtrî, (T)
32. Esti nesîmi nevbahar açıldı güller subhdem/ Hüseyîni, Fahte, Şeyhülislâm Esad Efendi, (T)
33. Eşkim dökülür hasretle çeşm-i terimden/ Hüseyîni, Sâkil, (T)
34. Etraf gülistân gezer o su bölük bölük/ Acemaşiran, Devrirevân, (T)
35. Etraf gülistân gezer ol bölük bölük/ Sazkâr, Sâkil, (T)
36. Evrâ-ı gonca femin cümle endâmı güzeldir/ Hüzam, Remel, Bekir Çavuş, (T)
37. Ey gonca-i gülizârı letâfet/ (T)
38. Eyleyub çide taraf damânı/ Bereşan, Hasan Efendizâde, (T)
39. Fikr-i rûhumda hâlimi sorma aman aman/ Nühüft, Hafif, (T)
40. Gaddârın gül gül olmuş bûseden dîl-i dağ dağındır/ Düğâh, Çenber, Esad Efendi, (T)
41. Gelursa meclise ol âfet-i cihân görün/ (T)

42. Gireviz bâğ-ı cemâle gülün ohşar öperiz/ Hüzzam, Tabî Efendi, (T)
43. Gönlümü virân edub a`dâ-yı dilşâd eyleme/ Nevâ, Çenber, Küçük İmam, (T)
44. Gören fütâde olur hüsn-ü bîbahânesine/ Hüzzam, Zencir, Tabî, (T)
45. Görürsen teşne-i câbâlidir işte bu kemter (T, 2)
46. Gubâr-ı pâyına âlem-i çeşmim yan müştak/ (T)
47. Gûl-i rûhin seyreyleyen âlemde gülizar istemez/ Devrirevân, (T)
48. Guşin et peyâm-ı lâli dehri söylerim sana/ Düyek, Hasan Ağa, (T)
49. Gül yüzlülerin şevkine gel nûş edelim mey/ Bayâtî, Yürük semâi, Tabî Mustafa Efendi, (T)
50. Gülşen kuyinde yârın bülbül şûride yüz/ Aşîran, Devrirevân, (T)
51. Güzel rûyin benzer aya kaşların kurulu yaya/ Hasan Efendizâde, (T)
52. Hâk-i kademin kuhlî gelurse gözüm üzre/ (T)
53. Halet-i kaddimin isteyu ben yollara düştüm/ (T)
54. Handân-ı leb nev biberg-i gül mîmaned/ (F)
55. Hasretinle zâr-ı kurbân oldum bilmez misin/ (T)
56. Hasretle yakdı cânım Yusuf gül Pîrehen/ (T)
57. Hatt-ı izârını gördü senin bu hâletle/ Frenkçin, Muslî Efendi, (T)
58. Heman ten vâkîf olsun hâlîme nâmım vusûlünde/ Sabâ mâ`dügâh, Çenber, Itrî, (T)
59. Kim dedi sana aşkla nâlân olasın sen/ Müezzîn Mustafa Tabî Efendi, (T)
60. Kim sevmez idi câne yakın bir güzel olsa/ Hüzzam, Tabî Efendi, (T)
61. Kurban olayım gamzene bir kez nazar eyle/ Acem, Muhammes, (T)
62. Kuyinde gönül yar gül endâmını buldu/ Hüseyini, Evsat, Hafız Post, (T)
63. Leb-i can bahşın ümid demekde ihsânın diriğ etmez/Hâvi, (T)
64. Leyli zülfün dîl-i mecnûn olur divânesi/ Isfahan, Çenber, Gevrekçi, (T)
65. Meh-i rûyinde midir zülf-i muanberde midir/Hafız Post, (T)
66. Mehr-u râhınla dilde kimin tâze dağı var/ Hisar, Muhammes, Itrî, (T)
67. Melâmet etme beni serv-i ser bülendimi gör/ Fer`, Nazim, (T)
68. Mey cûş-i derûn mâ nedâred/ Eviç, Türkidarb, Reşid, (F)
69. Mişk-i çin yandım yakıldım zülfünü kıldım hatâ/ Arazbar, Çenber, Nazim, (T)
70. Murg-i cânı edeyim ateşi gamda bir püryân/ Irak, Muhammes, Hulûsi Hasan Ağa, (T)

71. Ne demeğe kasd-ı dile tiğ-i hûn feşan çekilur/ Nevâ, Zencir, İsmail Efendizâde, (T)
72. Nedir ol nim tebessüm nedir ol gelmemeler/ Çultutmazoğlu, (T)
73. Nergis-i mahmûrun açmaz şîve-i mestâneden/ Eviç, Zencir, (T)
74. Nidem şemşir gamzeyle o fettan gösterir kendin/ Çenber, Küçük İmam, (T)
75. Nigâre sanma ger çeşm-i pürâba girdikçe/Sazkâr, Tabî Çelebi, (T)
76. Nüzzer olmuş teng görmekle leyli sâki râm olmaz/Rast, Evfer, Hafız Post, (T)
77. O hatt-ı kim safhâ-i pâk rûh-i cânâne yazmışlar/ Hüseyini, Çenber, Receb, (T)
78. O sahir kâkülün uşşakımı sayd-ı kemend etmiş/ Uşşak, Devrikebir, (T)
79. O şûh olursa bana mihriban murâdımca/ Nühüft, Zencir, Bekir Ağa, (T)
80. Ol sim beden câme değişmekden usanmaz/ Tabî Mustafa Ağa, (T)
81. Ömrümün vâri efendin gözümün nûru/ Devrirevân, (T)
82. Sabâ kim dest-i oda ol zülfe mişk-i nâb kokar/ Hafif, (T)
83. Sabâ ol gonce-i rânâ gelur mi gelmez mi/ Bayâti, Aksaksemâi, Nalçazâde, (T)
84. Sâki ko nazî vakt-i gül-u erguvan geçer/ Hüseyini, Sâkil, Esad Efendi, (T)
85. Sanma iklim-i tene mâlik olan canımdır/ Nühüft, Devrirevân, (T)
86. Sanman ki mugan zâhide peymâne sunarlar/ Hisar, Itrî, (T)
87. Sanma o merg vahşî gelur dâme yem kapar/ Eviç, Zencir, Tabî Efendi, (T)
88. Semen bu yâsemen hatt-ı serv-i kamet gonca femsin sen/ Rast, Devrirevân, Na`li, (T)
89. Sensiz cihanda âşika işret revâ mıdır/ (T)
90. Server olur kaçan ki kapundan sabâ gelur/ Hafif, Bekir Ağa, (T)
91. Sevdi bu gönlüm seni yaman eylemedi/ Âmâ Kadri, (T)
92. Sînemde tâze şerhaların dışk-i bağ olur/ Sabâ mâ`dügâh, Sâkil, Bekir Çavuş Ağa, (T)
93. Söyle nice bir ey rûh-i gülgün/ Tabî Efendi, (T)
94. Sûzi canlar bakışlar câne bir canımız vardır/(T)
95. Şimşirini takınca ne hoşdur o belince/ Arazbar, Remel, Hasan Ağa, (T)
96. Şu nâme kim ol zib-i istimâdır/ Rıfat, (T)
97. Tâlim eder o tâze zebân-ı bülbüle sahan/ Tabî Efendi, (T)
98. Tekmîl-i cünûn etmeye hâmun ele girse/ Hakir Hafız, (T)
99. Tût-i mûcize-i güyem ne desem lâf değil/ Segâh, Yürük semâi, Itrî, (T)
100. Uşşak çekilub cânib-i dildare giderler/ Rast, Dabbağzâde Hamdi Efendi, (T, 2)

101. Yakılubtur bu cihan sanma ki birdir düzele/ Küfrî Bahâli Hüseyin Keyfî, (T, 2)
102. Yardan cevr-i cefâ mehr-u vefâ gibi gelir/ (T)
103. Yâr-ı u tavr-ı evvel edâkim vardır ol mâ-i dilârâda/ Kutucuzâde, (T, 2)
104. Yine bir servkad dilber alubdur bu dîl-i cânı/ Bağdâdî Derviş Ömer, (T)
105. Yine mânend süveydâ-ı derûn/Devrîrevân, Nazim, (T)
106. Yürü ey sabâ-i haberim ilet benim âfet-i dîl-u cânıma/ Nevâ, Hezeç, Âmâ, (T)
107. Yüz sürme o gisûye medar on elin çek/ Sazkâr, Tabî Çelebi, (T)
108. Zülf-i dilber-i sünbül bâğ-ı cenânımdır benim/ Aşîran, Zencir, Elçî, (T)

3. MECMUÂ-İ GÜFTE'NİN ÇEVİRİ YAZIMI

Nim devir

Düm düm tek düm tek teke teke

Frenkçin

Düm düm düm düm teke teke teke teke

Evsat

Teke teke düm tek düm düm tek teke düm düm

Fer`

Düm teke düm tek düm tek teke düm tek teke

Darb-ı fetih

Düm tek tek düm tek tek teke düm tek tek düm tek düm tek düm teke düm tek düm
teke teke düm teke teke düm tek düm düm düm teke teke düm teke düm düm tek teke
düm tek teke düm tek teke teke düm tek tek düm tek tek düm tek teke düm tek teke
teke

Hezeç

Düm düm düm tek düm düm tek teke teke düm tek düm düm tek teke teke

Sâkil

Düm teke düm teke teke düm teke düm tek tek düm düm tek düm tek tek düm teke
düm düm tek teke düm tek teke düm tek teke teke

Türk-i darb

Tek tek tek düm tek düm düm tek teke düm düm düm

Nim çenber

Düm teke düm düm tek teke teke

Hâvi

Düm teke düm tek düm teke teke düm teke teke düm tek düm düm teke teke düm
teke düm düm teke teke düm tek teke düm tek teke teke düm tek tek düm tek tek
düm tek teke düm tek teke teke

Hafif

Düm tek tek düm tek tek düm teke düm tek tek düm teke düm düm tek teke düm tek
teke düm tek teke teke

Semâi

Düm teke düm tek

Diğer semâi

Düm tek tek düm tek

Semâi

Düm düm tek düm tek

Çifte düyek

Düm tek tek düm düm teke

Sâde düyek

Düm tek tek düm tek

Fahte

Düm tek düm tek teke teke

Çenber

Düm teke düm düm tek düm tek teke teke

Devr-i kebir

Düm düm tek düm tek tek düm tek teke teke

Berefşan

Düm tek düm tek düm düm tek düm düm tek teke teke

Zencir

Düm tek tek düm düm tek teke düm tek düm tek teke teke düm teke düm düm tek
düm tek teke düm düm tek düm tek tek düm tek teke teke düm tek düm tek düm düm
tek düm düm tek teke teke

Darbeyn

Düm düm tek düm tek tek düm tek teke teke düm tek düm tek düm düm tek teke teke

Muhammes

Düm teke düm tek düm düm tek teke düm tek teke düm tek teke

Evfer

Teke teke düm tek düm

Remel

Düm teke düm teke teke düm teke düm tek tek düm tek teke düm tek teke teke

Sofyan

Düm teke

Devr-i revân

Düm düm tek düm tek tek

Der makâm-1 Rast

Beste usûleş devr-i revân¹² (T, 1)

Semen bu yâsemen hatt-ı serv-i kamet gonca femsin sen
Yüzü gül saçı sünbül bülbül-i bağ-ı iremsin sen
Demâdem artar eksilmez şarab-ı sagar-ı çeşmim
Bugün bezm-i cihanda Fevriyâ câm ile cemsin sen (1-a)

Beste-i Hafız Post usûleş evfer (T, 1)

Nüzzar olmuş teng görmekle leyli saki ram olmaz
Hüma sayd bi nisar-ı ankebût kayd-ı dam olmaz
Zeman-ı işreti fevt etmek olmaz fırsat elde iken
Hemişe meclîs-i aman hemişe elde hâmir olmaz (1-a)

Rast nakış semâi beste-i Dabbağzâde Hamdi Efendi (T, 2)

Uşşak çekilub cânib-i dildâre giderler
Bülbülleri Gülizar gamın zâre giderler
Cânım yele lel le le le lel le lel le lel le le le le le lelli
Mirim tere lel le le le lel le lel le le le lel le le le lelli

Çün olmadı dîdârı görüşmek o periyle
Ey bad-ı sabâ gel bize bari haber ile
Hep feyz baharıdır ona gevheri şebnem
Sanma ânı kesb eyledi gül almı ter ile

Ol bî haber-i secde-i âzâre giderler
Vaiz o kamer talâtı zem eylemiş ağyar efendinkim
Ol bî edebî secde-i âzâre giderler

Hüsnün ki sengi mevhîbe-i lemyezelidir
Üftadelîğın bezmine cânâ ezelidir
Dil-i nakdini sarf eyledim aldım gam-ı aşk
Ol rûh-i musavver alsa cânım bedelidir

¹² Erden’de Nâli’ye ait olduğu belirtilmiştir(s. 102).

Ol bî edebî secde-i âzâre giderler (1-b)

Der makâm-ı Rehâvi

Beste¹³ (T, 1)

Arz etmediğim yâre meğer yâre mi kaldı
Yâ derd-i dile etmediğim çâre mi kaldı
Bülbül ne acep terk-u vatan eyledi şimdi
İklîm-i çemen yoksa bana hâre mi kaldı (4-a)

Remel-i Itrî¹⁴ (T, 1)

Aşkın dil-i aşüftemi sevdâya düşürdü
Âvâre edub zülf-i semen sâye düşürdü
Dîl-i gevherini etdi nihan mevce-i hüsnün
Ber hatem etdi aşk ânî sevdaya düşürdü
Li tere lel li li tere lel li li tere lel li li tere lel lel lel li (4-a)

Der makâm-ı Isfahan

Beste-i Gevrekçi usûleş çenber (T, 1)
Leyle-i zülfün dil-i mecnûn olur divânesi
Mürg-i aşkın mûyimu zencir pâdır lânesi
Gonca-i dil berg-i bağ vuslat ol bar bî aman
Ey hezar hasretin yüzüyor binbir dânesi (8-a)

Beste-i Mustafa Ağa usûleş devr-i kebir (T, 1)

Çâk edersin sinemi aşkınla pirâhen miyem
Paymal eylersin insâf eyledin dâmen miyem
Ey peri âlem esîr-i zülf-i şebkûnun senin
Hüsnüne hayrân-u dem beste heman berin miyem (8-a)

¹³ Doğrusöz'de "Evsat, Nazire-i Hakir, Güfte-i Rüşdî" ibâresi vardır(s. 268). Öztuna, BTMA'da

Kaptanzade Ahmet Bey'e ait olduğunu belirtmiştir(s. 32).

¹⁴ Doğrusöz'de "Beste-i Hakir, Güfte-i Kâtib Küçük Karîne" ibâresi vardır(s. 45).

Der makâm-ı Nevâ

Beste-i âmâ usûleş hezeç (T, 1)

Yürü ey sabâ haberim ilet benim âfet-i dil-u cânıma
Ola ki ol şeb bana rahm edub bile hâlimi gele yanıma
Men hasta-i sala penbe tene tâbı aşk ile dilberim
Bu revâ mıdır ben ölüm gider gelse görmeye giryânıma (11-a)

Zencir-i İsmail Efendizâde (T, 1)

Ne demeye kasd-ı dile tiğ-i hûn feşan çekilur
Taraf taraf o şehr-i gerden aman çekilur
Zeman gelur yedi kudretle o senemkârın
Berât-ı hüsnü dilârâsına aman çekilur
Yele leli yâ leli ömrüm yâ lâ yele leli
Lel leli tiğ-i hûn feşan çekilur (11-a)

Beste usûleş çenber¹⁵ (T, 1)

Gönlümü virân edub a'dâ-yı dilşâd eyleme
Ey şeh-i hüsn-ü bahâ dâd ile sedâd eyleme
Pençe-i şâhin gamzen bî amandır dostum
Dâm-ı zülfünden gönül mürgini azâd eyleme (11-a)

Şarkı nevâ (T, 2)

Bâğ-ı ümîd-i hayâlin bir gül-i rânâsıdır
Hâsıl-ı hâb-ı çeşmin gonçe-i zibâsıdır
Nev nihâl gülbin-i nâzik kadd-ı bâlâsıdır
Câme-i aşk bu nice berg-i istinâsıdır

Ner civân nâz-u perver dil-pesendimsin benim
Tıfilsin mahbûb-ı müstesnâ gündemsin benim
İşte ben mansur nem zülf-i kemend misin benim
Rençdâr-ı mihnetin âşıkların me'vâsıdır

¹⁵ Doğrusöz'de "Beste-i Küçük İmam, Güfte-i İsmetî" ibâresi vardır(s. 146).

Mûcid-i nâz-u istiğnâsın bülendi kıymetin
İtrişâhilerle ebrûlar bulunca zimişkin

Gel keremkârım bana çekdirme derd-i mihnetin
Çekdiğim âh-ı enin bir dilberin sevdâsıdır

Hâtif-i biçâre üftâdeyi nâlânına Bismillâh
Deşt-i âzar ile gel girme efendin kanıma

Bî-merd-i milk-i teşnin billâhi düşmez şânına Bismillâh
Ko desunler vasf-ı hüsnün bülbül güyâsıdır
Temmet

Ebruvân-ı ıyd-ı vaslın gurre-i arâsıdır
Ruzdâr_ı hasret âdâb-ı îmâsıdır
Câm-ı lâli nayde ol hatt-ı amber semim
Bâde-i aşkın resîde neş'e-i rânâsıdır

Tûti-i bâğ-ı nûkat işvesin ey nev civân
Nutf_ı şeydininle bizi kâmî kıl şekeristan
Neyleyim hâl-i derûna ben efendim tercümân
Ganzeler işrâkiyunun zîre-i âlâsıdır (11-b)

Şarkı semâi¹⁶ (T, 1)
Sevdi bu gönlüm seni yaman eylemedi
Beli beli beli dost behey zâlim
Çekdi sitemin bunca figân eylemedi
Beli beli beli dost behey cânım
Biçâre zaifî imtihân etmek için
Hey cânım hey hey hey hânım nâzeninim
İzhâr-ı muhabbeti ayân eylemedi
Vay beli beli beli dost behey cânım

¹⁶ Doğrusöz'de Âmâ Kadri'ye ait olduğu belirtilmiştir (s. 159).

Bâd-ı nümâ her âlem ben derd mend-i aşkım
Yâ Rab henüz hâlimi bilmez mi ola yar benim
Hey cânım hey hey cânım benim yele le lel li hey
Cânım benim yele le lel li hey hânım benim yel li
Lel li hey kuzum yâ Rab henüz hâlimi
Yâ Rab henüz hâlimi bilmez mi ola yar benim (13-a)

Şarkı Hamâmizâde (T, 1)
Dîl-u cân-ı hasret şirini-i güftârındır
Söyle ey tûti mirât-ı melâhat söyle
Âşıkâ muntazır lâ`l-i şeker barındır
Söyle ey tûti mirât-ı melâhat söyle

Mey içub meclis-i ağıyarda sarhoş olma
Gayrıyla ülfet edub mest-i kadehnûş olma
Bülbül nağme-serâlar gibi hâmûş olma
Söyle ey tûti mirât-ı melâhat söyle

Gâh bülbül gibi lütf eyle terennüm göster
Gâh gül gibi açıl derd-i tekellüm göster
Sadîye hîn etme tebessüm göster
Söyle ey tûti-i mirât-ı melâhat söyle (13-b)

Şarkı semâi¹⁷ (T, 1)
Gül yüzlülerin şevkine gel nûş edelim mey
Ayş eyleyelim yarla şimdi demidir hey
Bu savtı okur bülbül-i güyâ oluben ney
Tâ dillere dir nâ tene dir nâ tene dir ney
Cânım tâ dillere dir nâ tene dir nâ tene dir ney vay
Meclisde durur cümle eyâg üstünde beyler
Âşıkı biçârelerin gönlünü eyler

17

http://www.sanatumuziginotalari.com/nota_inderme.asp?notaid=37870&mode=1&sessionid=1039325970 linkinde , Tabî Mustafa Efendi'ye aid olduğu ibâresi vardır. Doğrusöz'de ise; "Beste-i Baba Nevâî" ifâdesi mevcuttur(s. 163).

Bu savtı sūrâhi eğilub sâgara söyler
Tâ dillere dir nâ tene dir na tene dir ney
Meclisde çalındı yine tanbur ile neyler
Âşıkı biçârelerin gönlünü eyler
Dâire semâi tutub neylere söyler
Tâ dillere dir nâ tene dir na tene dir ney (13-b)

Der makâm-1 Uşşak

Nakış usûleş düyek (F, 1)
Dere dillere ler der ten tenenâ dere dilli ney
Dettere dilli ler der ten nennâ dere dilli ney
Ey tâdir tâdir tâdir ten nennâ der dilli ney
Ey tâdir tâdir tâdir ten nennâ der dilli ney
Tâ nâdir ney tâ nâdir ney tâ nâdir ney dettere dilli
Ney ten ten ten ten nâdir dilli ler der tene nennâ
Ger seved yek dehr mikeş dîde-i dîdar-i to
Bakıya men ber-nedârem dîde-i dîdar-i to
Afitâb-ı subh ber âher dem tulû`ı diğêr sîne
Ez furû`ı tal`at ruhsâr et ne riba-yı to
Aha hey aha hey şâhı menem aha hey aha hey
Mâh-ı meni hey hey hey hey yar aha aha
Cânım makbul-ı men (14-a)

Beste, hafif (T, 1)

Bir râyiha duydum hâm-ı zülfü siyâhında
Sünbüller beni saklama tarafı gülhende
Câm-ı lebinî her zeman ağıyâre sunarsın
Bir tulû ki düğmemiyiz bezm-i nigehinde
Ah cânım yâ lele yele lele lele lele li
Cânım zülfü siyâhında (14-a)

Beste, devr-i kebir (T, 1)

O sahir kâkülün uşşâkını sayd-ı kemend etmiş

Nezâketle o denlu serkeşi bir mûye bend etmiş
Niyâz etdim o şûha yanıma gelmekde nâz eyler
Teklifsiz varub ağyâre kendin sîne bend etmiş
Ağyâre kendin sîne etmiş (14-a)

Nakış semâi Tabî Mustafa Ağa (T, 1)
Ol sim beden câme değışmekden usanmaz
Gün mü geçer âşıkları bir renge boyatmaz
Gel gel gel gel serv-i nâzım
Gel gel gel gel işve-i yârim
Yel le li yele lâ lâ beli yârim
Yele lâ li tere li yele lâ lâ
Beli yârim yele lâ li
Bağ dil güli sîne bülbüli
Bûyi kâkuli mest etdi
Beni yar yar yar yar yar
Şûh şivekâr
Yar yar yar yar âşıkı
Simât var gün mü geçer mükerrer
Göğsün geçurup geçme yanından hazer eyle
Nevrestedir ol taze fidan âha dayanmaz
Nakarât mükerrer (17-a)

Semâi nakış (F, 1)
Handân-ı leb nev biber-g-i gül mîmand
Der şâd âb-ı becâm-ı mül-i mîmand
Ten ten der der tenen ni tâ nâ tene
Der ney der tâdir ney ten ten der der
Ten tenen ni tâ nâ tene der ney der nâdir ney
Ded der ten der der ten der der ten ten ten ten
Nâ tene dir ney der der ten der der ten der
Der ten ten ten ten nâ tene dir ney
Der şâd-ı âb becâm-ı mül-i mîmand
Ez behr-i nazar bende-i halk do cihanda

Çar ebrûyeş beçâr-ı kul mîmand

Terennüm ke-evvel (17-b)

Semâi (T, 1)

Ey gonca-i gülizâr-ı letâfet

Ey serv-i serefzâr-ı kıyâmet

Kurbanın olmayla tekellüm

Ey tûti mirât-ı melâhat

Ye le lâ li cânım ye le lâ ömrüm ye le lâ

Pirim ye le lâ li (17-b)

Der makâm-ı Bayâti

Beste-i Rıfat usûleş remel (T, 1)

Dilber olıcak ol meh-i tâbân gibi olsa

Tâb-ı rûhi hurşid dırahşân gibi olsa

Teşbih eder cuşîşini eşkime umman

Kim ağlar idi dîde-i umman gibi olsa

Cânım yâ leli ye le le leli tere li

Yel le le leli vay taban

beli yârim (18-a)

Beste-i Nazim çenber (T, 1)

Âşıkım feryad-u vâhım ateşin demdir benim

Mest-i aşkım her demim bir başka âlemdir benim

Dağ-ı ber-dağım firâk-ı yarla amma yine

Hatırım server-i gönlüm şâd-ı hürremdir benim

Cânım cânânım şâd-ı hazindir benim (18-a)

Beste-i Bekir Ağa usûleş hafif (T, 1)

Surûr olur kaçan ki kapundan sabâ gelur

Erbâb-ı aşka hâl-i rehin tûtiya gelur

Gülmez yerine yeller ile bir gören seni

Elbette her varan kapuna mübtelâ gelur

Beli beli yel leli cânım yâleli leli leli

Hey yar kapuna mübtelâ gelur (18-a)

Beste-i Hasan Ağa devr-i kebir (T, 1)
Cûşîş seyr-i serişkim nevbahar olsun da gör
Dağlarla sahn-ı sinem lâlezar olsun da gör
Keşti-i bahr tegâfûl bir karar olsun mu hiç
Bâd-ı gamdır bir muhâlif gör kâr olsun da gör
Cânım (18-a)

Beste-i Muslî Efendi frenkçin (T, 1)
Hatt-ı izârını gördü senin bu hâletle
Benefşe ser bezmin oldu yüz hacâletle
Yapışsa hançer-i beterâne aman diyerek
Miyân-ı yâre sarıl Faizâ nezâketle (18-b)

Çenber-i Küçük İmam (T, 1)
Nidem şemşir gamzeyle o fettan gösterir kendin
Penân-ı kusur-i Yusuf gibi hayran gösterir kendin
O hunrizin elinden dağ-ı sinem kalmaz ağlarken
Yine mânend virdi tâze handân gösterir kendin (18-b)

Güfte ve Beste Nazim usûleş fer` (T, 1)
Melâmet etme beni serv-i ser bülendimi gör
Bil evvelâ ah kime kul olduğum efendimi gör
Şikâyetim sana bimar gözlerindedir
Demezsen onlara bir kez şu derd-i mendimi gör (18-b)

Güfte-i Ahmet Bey Beste-i Kutucuzâde (T, 2)
Yâr-ı u tavr-ı evvel edâkim vardır ol mâ-i dilârâda
Değildir eksik âleme mahsûl anâ dildâde
Demadem olmasa dem kerde dervr-i sîne dâd-ı vasla
Merâmım anladır dem-i evvel sahbâ tavr-ı mi`mâre
Yâ le lele li ye le le l le l ye le le l le le le li

Cânım cânım ah cânânım beli şâhimen (18-b)

Semâi Hasan Ağa (T, 1)

Derd-i gam bezmine kadem gibi bir hûnun olmaz

Nayler nâlelerim sâzına âhenk olmaz

Olamaz meşreb-i rendâne muvafik şolkim

Câm veş bâde-i gülgünle hemrenk olmaz

Yel le lâ tere yel le le lel lel le le lâ li

Cânım (21-a)

Başlıksız¹⁸ (T, 1)

Sabâ ol gonce-i rânâ gelur mi gelmez mi

Çemende ol gül-i rânâ gelur mi gelmez mi

O şûh-i mest-i görüb doğru söyler mi

Derûn-i aşk-ı şeydâ gelur mi gelmez mi

Cânâney beruy gelur mi gelmez mi (21-a)

Semâi (T, 1)

Halet-i kaddimin isteyu ben yollara düştüm

Çekdim şu cihân içre gamın dillere düştüm

Âlemde benim hâlime bir şefkat eder

Aşkınla senin pâdişâhım çöllere düştüm

Yâlel le li vay yâ lel le li vay yollara düştüm (21-a)

Şarkı devr-i revân (T, 1)

Ömrümün vârı efendim gözümün nûru

Bunca diller çekdiceğim ah ile zârı

Ben bu çevre dayanamam öleydim bâri

Uzun boylum gül yanaklım yazıktır bana

Atıldım bağçene girdim gülün takındım

Seni benim olur deyu sandım sakındım

¹⁸ Üngör'de, Nalçazâde'nin beyâtî makâmında, aksaksemâi usûlünde ağırsemâisi olduğu belirtilmiştir(C. 1 s. 56).

A zâlim senin evcinden yandım yakıldım

Ay doğar güneş dolunur âleme rûşen
Bugün yardan haberim yok gönül perişan
Bilen dostlar duâ kılsun yâre kavuşan

Bana derler ne gamın var şöyle yârin var
Bahanesiz gül yüzünde çifte benin var
Bugün ben yardan ayrıldım ah elemim var (21-b)

Şarkı semâi (T, 1)
Bâd-ı sabâ dost köyüne gidersen
Arz-ı hâlim götür gül yüzlü yâra
Eğer bendesinin hâlin sorarsa
Tabib merhem uramadı bu yâre

Şeydâ-i bülbül gonce gülümde değil
Derd-i derûnunda dilinde değil
Benim gurbet gezmek elimde değil
Hüddâm kılmış nasibinem avâre

Hep güzeller rakiplere uydular
Yahşinin adını yaman koydular
Nesîmi'nin derisini soydular
Mansur hak söyledi çekdiler dara (21-b)

Der makâm-ı Nühüft

Beste, devr-i revân (T, 1)
Sanma iklim-i tene mâlik olan canımdır
Sinemde tiğ-i gam gamze-i cânânımdır
Hâb-ı gafletde yatur baht-ı siyahım amma
Gece âlemi bidâr eden efgânımdır

Cânım yâ lele lele lele li yâ lele li tere li
Ye lele li lele lele lele li dâr eden efgânımdır (22-a)

Beste, hafif (T, 1)

Fıkr-i ruhumda hâlimi sorma aman aman
Pür hasretim o mihr-i cihâna cihan cihan
Dağ üzre dağımız gül-i sadrına döndü
Söyle o serv-i nâze sabâ heb yegân yegân
Yâ lâ yâ lâ yâ dile lele lele li yâr-i sabâ hep yegân yegân (22-a)

Beste-i Bekir Ağa usûleş zencir (T, 1)

O şûh olursa bana mihriban murâdımca
Müsâid olmuş olurdu zaman muradımca
O tarz-ı tavır tabiatça şive-i gönlümce
Haram-ı cilve acâyib meyân-ı muradımca
Beli yârimen beli beli şâhimen beli yar muradımca (22-a)

Beste, çenber (T, 1)

Araklar dâne dâne gerden-i billûre cem` olmuş
Gümüş pervâneler durri şemâ-i kâfure cem` olmuş
Hatt-ı sebz ruh pürtâbın üzre ey peri sîne
Melekler der ki güyâ cennet bağıra nura cem` olmuş (22-a)

Semâi¹⁹ (T, 1)

Tekmil-i cünun etmeye hâmun ele girse
Avâreliğe vadi-i mecnun ele girse
Derd-i dil-i mecrûha ilâç etmek olursa
Bir kere giribân-ı filâtun ele girse
Cânım cânânım yâlele lele lele lele lele
Lele lele li hey yar hey dost hey yar ile (24-a)

Semâi (T, 1)

¹⁹ Doğrusöz'de "Beste-i Hakir Hafız, Güfte-i Veysi?" ibâresi vardır(s. 56).

Sûzi canlar bağışlar câna bir canımız vardır
Yüzü hurşide benzer bir meh-i tâbânımız vardır
Elin ko sîne-i billûr rahm-i âşıkım zîrâ
Beyaz özde bizim de bence bir fermânımız vardır
Ömrüm cânım lele lele lele lele li vay
Tere lele lele lele lele li vay bizim fermânımız vardır (24-a)

Semâi (T, 1)

Gubâr-ı pâyna âlem-i çeşmim cihâd-ı yan müştak
Harâm-ı nârına âlemi cihan cihan müştak
Bu inkâr çekilmezdi bir içim suya
Cemâl-i Yusuf'a olmasa kârban müştak
Yâ lâ lele lele lâ ter lele lele la li (24-a)

Der makâm-ı Acemkürdî

Başlıksız (T, 2)

Bir yar sevdim bîbedeldir
Serv-i kaddi ince bellidir

Sözler sukker âsâde
Ahlâkîdir pek güzeldir

Dilberâ gül ruhsârı hoş
Nâzik edâ reftârı hoş

Hoşdur gayetle hâsılı
Levendâne etvârı hoş

Üftâdeyin nedir çâre
Muhtâcı merhem bu yâre

Gel merhamet kıl ey hûli
Yandı dîl-i âşıklar nâre

Hem yar ister can cânânı
İstemem yarsız cihânı

Geldikçe ol nûri aynım
Gelur safâ meravânı
Nakarat
Yüzü mâhım şehinşâhım
El aman şirin dehanım

Sevdim bir dilber-i nâzik dehhânı
Oldur güzellerde cânımın cânı

Güftâre geldikçe tûti lîsânı
Her gören âşıklar olur hayrânı
Aman aman aman aman aman yele lele le lele (24-b)

Der makâm-ı Acem

Beste, muhammes (T, 1)
Kurban olayım gamzene bir kez nazar eyle
Öldürdü tegâful bizi def`i keder eyle
Hicrân odu cânıma kâr etdi o yârin
Ey bâd-ı sabâ sûz-i dilimden haber eyle (25-a)

Acemaşiran usûleş devr-i revan (T, 1)
Etraf-ı gülistân gezer o su bölük bölük
Çıkılmış o seyre sünbül hoş bû lümük lümük
Ruhsârın özre hâl değil câbecâ yatan
Gelmiş tavâfa Kâbe'ye Hindu bölük bölük (25-a)

Beste, hafif (T, 1)
Bir şûha âşıkım bana bin meğer nâz eder
Bir serve mâilem ki gamı kadd-i dâl eder

Nûş-i lebin diler gönül amma o sengidil
Vermez şifâ-ı sadrına mum ne bal eder (25-a)

Beste, çenber²⁰ (T, 1)
Alub yine eline mutribâ çağânelerin
Yürekde oynasa hey heyler terânelerin
Dahî şol düğmeni çevirmez misin be hey zâlim
Sabah erişdi dönmez senin bahânelerin
Cânım yâ yele le lele le le le li ömrüm yâ yen ter
Yele lele lele le mutribâ hagânelerin (25-a)

Beste usûleş hâvi (T, 1)
Leb-i can bahşın ümid demekde ihsânın diriğ etmez
Devâ-i derd-i âşıkdan uma cânın diriğ [etmez]
Hüdâ ömrünü mezit etsun devâ-i derd-i aşk eyler
Tabîbim hasta-i hicrana dermânın diriğ etmez (25-b)

Beste, hafif (T, 1)
Sabâ kim dest-i oda ol zülfe mişk-i nâb kokar
Açarsa ukde-i pirâhenin gülâb kokar
Ne berk-i güldür o leb çekilsem şeker sanurum
Ne goncadır o dehen koklasam şarab kokar
Ah beli beli ter yele lele li tere li yele li lele lele
Lele lele li koklasam şarab kokar (25-b)

Semâi Bağdâdi Derviş Ömer (T, 1)
Yine bir serv-i kadd-i dilber alubdur bu dil-u cânı
Haddinin gamzesiyle geçdi cânâ tîr-i müjgâmı
Zekât-ı hüsnünü ver âşık-ı muhtacına şâhım
Diriğ eyler mi hiç şahlar gedâdan lütf-u ihsânı (28-a)

²⁰ Erden'de Hasan Ağa'ya âit olduğu ifâde edilmiştir(s. 160).

Der makâm-ı Arazbar

Beste usûleş remel²¹ (T, 1)

Şimşirini takınca ne hoşdur o belince
Şimşiri nitâkınca nitâk ince bel ince
Nazmî yine Sâmi'nin olur rağbete şâyan
Olmazsa da ey hâme-i Nazîm'in gazelince (33-a)

Çenber-i Nazîm (T, 1)

Mişk-i çin yandım yakıldım zülfünü kıldım hatâ
Ey Gazâli nâzenin yazmaz yanılmaz ber hüdâ
Rüzgâr ile olur pâmâl hüsnün âkıbet
Dîde-i hurşide kuhl-i çeşm mâhe tûtiyâ
Ömrüm cânım zülfünü kıldım hatâ (33-a)

Der makâm-ı Sabâ mâ` Dügâh

Beste-i Itrî usûleş darb-ı fetih (T, 1)

Bir kerre iltifâtınla hürrem olmadık
Bigâne denlu sohbetine mahrem olmadık
Etvârımız müselle-i erbâb-ı tiğ iken
Câna senin yanında hemen âdem olmadık
Ah cânım yele lele lele lele lele li ömrüm
Yele yele yele lele lele li (41-a)

Çenber-i Esad Efendi dügâh (T, 1)

Gaddârın gül gül olmuş büseden dîl-i dağ dağındır
Hased ol bağban nâze kim gülçin-i bağındır
Nümâyan olmadıkça subh-u vuslat sevinmesun yansun
Fetil-i dağ Ferhat sinede ey çerâğındır (41-a)

Beste-i Itrî güfte-i Rıfat usûleş çenber (T, 1)

Heman tek vâkîf olsun hâlime nâmım vusûlünde
Değildir bu hasta ol şûhun gönül nerd-i kabûlünde

²¹ Erden'de "Hasan Ağa, Güfte-i Nazmi" ibâresi vardır(s. 172).

Dilin feryâd-ı âhı halka-i zülfün ol şûhun
Sabâda Rıfat'a bir bestedir çenber usûlünde (41-a)

Sâkil-i Bekir Çavuş Ağa (T, 1)
Sînemde tâze şerhaların dışk-i bağ olur
Ol lâlezar hasrete dağım çerağ olur
Gel gül ki tâ visâlinle kâmyab olam
Ey meh-i sub-i sevlmeye belkim yasağ olur (41-a)

Semâi Rıfat (T, 1)
Şu nâme kim ol şehin zib-i istimâdır
O şâha gitmesi sabrın kefi vedâdır
Terâne dîl-i zülfünde istimâ ettiğim
Sabâ makamında nevbeste bir semâidir
Yâ lâ yele lele lâ cânım yele le le (43-a)

Semâi (T, 1)
Hâk-i kademin kuhlî gelurse gözüm üzre
Kuyin yolunun hizmeti başım yüzüm üzre
Rûşen kılalı meşâle-i ah derûnum
Gâlib görünür gecelerim gündüzü üzre (43-a)

Der makâm-ı Hüseyinî
Beste, çenber²² (T, 1)
Çehre-i berrakla ol gerdân-ı kâfurdan
Tâhir olduk da giriban sîye-i semmurdan
Her gören kimse tulû eyler kıyas eyler heman
Afitâb-ı âlem ârâyî şeb-i deycurdan (46-a)

Beste-i Hafız Post usûleş evsat²³ (T, 1)
Kuyinde gönül yar gül-i endâmını buldu
Biçâre murad dil-i nâ-kâmını buldu

²² Erden'de Molla Çelebi'ye âit olduğu belirtilmiştir(s. 192).

²³ Doğrusöz'de "Güfte-i Rızâi" ibâresi vardır(s. 86).

Sâki çekilen derd-i elem gâyete erdi
Sun câm-ı mey nâb-ı gam encâmını buldu
Yele lele terelele le lele lele lele lele li gam encâmını buldu (46-a)

Beste-i Küçük İmam usûleş çenber (T, 1)
Aşkla şerhe çekub sineye üryân olalım
Açalım râz-ı dili dest-i giribân olalım
Ol halil-i dîl-u cânın erelim vuslatına
Verelim nakd-i dili bir gece mihmân olalım (46-a)

Beste-i Şeyhülislâm Esad Efendi usûleş fahte(T, 1)
Esdî nesîm-i nevbahar açıldı güller subhdem
Açsun bizim de gönlümüz sâki meded sun câm câm
Gül devri ayş eyyâmıdır zevk-u safâ hengâmıdır
Âşıkların bayramıdır bu mevsim-i ferhunde dem (46-a)

Beste-i Receb usûleş çenber (T, 1)
O hattı-kim safhâ-i pâk rûh-i cânâne yazmışlar
Duhan âyetleridir kim gümüş fincâne yazmışlar
Değil ebrû o bir tuğrâ-yi garrâdır ki çekmişler
Cemâl-i emrini kim âşık-ı nâlâne yazmışlar (46-a)

Beste-i İtrî usûleş muhammes²⁴ (T, 1)
Elim ermez nideyim âh o bûy-i şimşâde
Edeyim minneti yerden göğde dek feryâde
Yazımda (?) nakış-ı izârın müje-i hûn alûd
Katî çok renk geçuptur kalem-i bihzâde
Beruy
Ah yel lele lele lele lele li vay yâ lâ
Yâ lâ yele lele li vay aman o bûy-i şimşâde (46-b)

²⁴ Doğrusöz'de "Güfte-i Bâki" ibâresi vardır(s. 95).

Sâkil (T, 1)

Eşkim dökülür hasret ile çeşm-i terimden
Bir lâhza nihân olsa o mehr u nazarımdan
Girdikçe olur silsile cenbâz-ı temennâ
Hayretzedeyim aşk-ı muhabbet eserimden (46-b)

Beste-i Esad Efendi usûleş sâkil (T, 1)

Sâki ko nâzı vakt-i gül u erguvan geçer
Bir nevbahar olunca dahi çok zaman geçer
Bir berg-i sebzi girmez ele nahl-i işretin
Nice bahar olur nice fasl-ı hazân geçer (46-b)

Müezzin Mustafa Tabi Efendi Semâi

Kim dedi sana aşkla nâlân olasın sen
Kendin gibi bir âfete hayrân olasın sen
Uşşâk-ı çerağ etmeye sen şem` visâle
Lâyıkmı efendim şeh-i hubân olasın sen
Cânan ey yürü kuzum ey yürü
Güzelim aşkla nâlân olasın sen(49-b)

Deli Mustafa müezzin Semâi(F, 1)

Biyâ biyâ ki dîl-u can men fedâ-yı to bâd
Serîki ber ten-i men best hâkipâyı to bâd
Hayrân-ı to hayrân-ı to em vay kurbân-ı to kurbân-ı to
Em vay hey hey yar yar yar ah nâzeninim
Yâr-i men vay dost mehcebînem yâr-i men vay
Dilem zi mihr-i os ad pâre bâd her pâre
Hezâr-ı zerre ve her zerre der hevâ-yı bu bâd
Nakarât mükerrer(49-b)

Semâi²⁵ (T, 1)

Meh-i rûyinde midir zülf-i muanberde midir

²⁵ Erden'de Hafız Post'a âit olduğu yazılıdır(s.212).

Bilemem hasta gönül gökde midir yerde midir
Ey hayâ gülbûn-i bu gülşene tâb âver olan
Gel şebnemzede mey ol rûh-i huygerde midir
Cânım yâ le lel lel lel li ömrüm yâ le lel
Lel lel lel li ol rûh-i huygerde midir (52-a)

Semâi Bekir Ağa (T, 1)

Bülbûl-i dil ey gûl-i rânâ senindir sen benim
Berk-i gülde bûy-i istignâ senindir sen benim
Halka-i zülfün hevâsıdır beni mecnûn eden
Gönlüm aşufte kılan sevdâ senindir

Râh-ı aşkında senin çün vârimı kıldım fedâ
Cümle mâlik olduğum eşyâ senindir
Gâm-ı ağyarıyla etme beni lûtfundan cüdâ
Dilberâ bu şer mi şeydâ senindir sen benim (52-a)

Semâi (T, 1)

Yardan cevr u cefâ mihr u vefâ gibi gelir
Gayriden mihr u vefâ cevr u cefâ gibi gelir
Katî nâr-ı firaktan zâr u zebun etdi beni
Dökemem firkatini âhir ölüm gibi gelir
Yel le lâ ye le lâ li yel lel lâ âhir ölüm (52-a)

Semâi Hasan Efendizâde (T, 1)

Güzel rûyin benzer aya kaşların kurulu yaya
Uğratdın beni sevdâya Âbî vefâ yar yâr-ı men
Ruhlerin bir tâze güldür lebin âşıklara müldür
Çok ağlatdın yeter güldür Âbî vefâ yar yâr-ı men
Nesin a zâlim nesin hûri misin peri misin
İki gözümün birisin Âbî vefâ yar yâr-ı men (52-a)

Şarkı Hasan Efendizâde usûleş berefşan(T, 1)

Eyleyub çile taraf-ı dâmânı

Yürü ey serv-i hoş hıram yürü
Pây-mâl etdi yine dil u cânı
Yürü ey serv-i hoş hıram yürü

Eyledin gayrilerle azm-i çemen
Şimdi kesdin muhabbeti bizden
Bî-vefâlıklar eyledin hele sen
Yürü ey serv-i hoş hıram yürü

Eyle teşrif sahn-ı gülzârı
Serve göster ol hüsn-ü refâtı
Haksar eyle mâdihizârı
Yürü ey serv-i hoş hıram yürü (53-b)

Der makâm-ı Aşiran

Beste-i devr-i revân ²⁶Güfte-i Sûzi (T, 1)
Gülşen kuyinde yârın bülbül şûride yüz
Zâr-ı mutad eyleyen bir âşıkı gam dîde yüz
Ten sarayında o denlü rûzen açdı gamzesi
Sûziyâ görmekte yüz yâd-ı sedâya dîde yüz
Dost yâ lâ yâ le lel li yele li yâ lâ
Bülbül-i şûride yüz (58-a)
Beste-i Elçi Zencir²⁷ (T, 1)
Zülf-i dilber-i sünbül bâğ-ı cenânımdır benim
Hatt-ı lâli nüshâ-i ta`viz cânımdır benim
Anda dilber nağme pirâ andelib-i şuhdur
Dağlarla sahn-ı sinem gülistânımdır benim
Di dere lâ dere dere dere ten na ta na ta na
Ta dere dilli vay (58-a)

Semâi (T, 1)

Sensiz cihanda âşıkâ işret revâ mıdır

²⁶ Güftenin Sûzi' ye âit olduğu sözlerden anlaşılmaktadır.

²⁷ Erden (s. 215)' de "Nâli, Güfte-i Vecîhi" , Doğrusöz (s. 267)' de "Beste-i Nalçe" ibâresi vardır.

Sensiz safâ-yı ehl-i muhabbet safâ mıdır
Ölsün mü neylesun âşufte olan hüsnüne
Kurbânın olduğum sevmek hatâ mıdır
Vay ömrüm nâdir nâdir ten nâ nâdir der ten
Dillere dir tenen tene nadir ney vay a canım di
Dere di dere di dere le li ten nadir ta nadir ney (56-a)

Semâi (T, 1)

Sürâhi Yusuf'un

Hasretle yakdı cânım Yusuf gül Pîrehen
Kaldı cismimde hayalim izz-i hâhî Yusuf'un
Hasretle ben nice mânend-i Yakub olmayım
Mısır kalbim oldu hâlâ tahtgâhı bu Yusuf'un
Hey ömrüm ey aman aman cânım ey aman aman
Kuzum ey hey hey hey tahtgâhı Yusuf'un (56-a)

Şarkı Nazim devr-i revân (T, 1)

Yine mânend süveydâ-ı derûn
Bir sîne cirdine düşdü gönlüm

Buldu Leylâsını güyâ mahsun
Bir sîne cirdine düşdü gönlüm

Hâl-i ağyar tebâh oldu yine
Kâr hebb nâle vah oldu yine

Vâsıl nûri siyah oldu yine
Bir sîne cirdine düşdü gönlüm

Mâil oldum ol şehr-i bâlâya
Gülbîn-i kameti saldı sâye

Zülfü uğratdı beni sevdâya

Bir sîne cirdine düşdü gönlüm

Cennet âbâdı rûh-i bağ-ı nâim

Seyret lâli zilâl-i tesnim

Merdüm-ü dîde gibi şimdi Nazim

Bir sîne cirdine düşdü gönlüm (56-b)

şarkı Hasan Ağa düyek (T, 1)

Guşin et peyâm-ı lâli dehri söylerim sana

Benden işit bu zâzı ki ben söylerim sana

Zindân-ı mısır-ı hüsnünü gör ol fütâdesi

Yusuf un ki çâh-ı dakkın söylerim sana

İntâk-ı Hakk değildir de nedir medh-i rûyi bar

Vassaf olub o hüsnü sehhar söylerim [sana]

Medh etiiğim kadar o meh-i bîbedel-i vahî

Çıkmazsa eleme vech-i hüsün söylerim sana (56-b)

Semâi Tabî Efendi (T, 1)

Söyle nice bir ey ruh-i gülgün

Lâleveş edersen yüreğim hûn

Tîr-i sitemin bağrımı deldi

Suruş ki acep ne nevâ geldi

Âlem seni sevdiğimi bildi

Feryâd-ı elemden hâlim yaman

Ey kaşı keman aman aman aman

Cânım ah elinden vah elinden

Gel pirehenim kokmadık ol gonca kâkül den

Âlem o siyah benlere hayran
Bir ben miyim evvel hastanız meftûn
Nakarat mükerrer (65-a)

Der makâm-ı Hisar

Beste-i Itrî usûleş muhammes²⁸ (T, 1)
Mîhr-i ruhınle dilde kimin tâze dağı var
Tâb-ı çerâğ-ı şems-i kamerden ferağı var
Bâki gözünden eyle hazer sorma leblerin
Zinhar gâfil olma şarâbın yasağı var
Ah yel lel le lel lel le lel lel le li yar yele
Le lel le lel le lel lel li vay ah ah ah kimin tâze dağı var (67-a)

Beste-i Itrî usûleş devr-i kebir²⁹ (T, 1)
Câm-ı lâlındır senin âyine-i rûyi enverin
Adı var câm-ı cemin âyine-i İskender'in
Nûş eden câm-ı lebin ölmekden aslan gam yemez
Kim hümârı olmaz ey sâki şarâb-ı kevserin
Sâki şarâb-ı kevserin (67-a)
Sanma iklîm-i tene mâlik olan cânımdır (69-a)

Semâi³⁰ (T, 1)
Sanman ki mugan zâhide peymâne sunarlar
Bir güldür o kim zümre-i rindâne sunarlar
Âyine-i kalbim ele al etme şikeste
Leb-i tâze ruhsan ol deme kim şâne sunarlar
Ye lel li yel lel le lel li yel lel le lel li yâ lâ
Kim şâne sunarlar (69-a)

²⁸ Üngör'de "Güfte-i Bâki" ibâresi vardır(C. 2 s. 1303).

²⁹ Doğrusöz'de "Güfte-i Bâki" ibâresi vardır(s. 349).

³⁰ Üngör'de Itrî'ye âit olduğu belirtilmiştir(C. 1 s. 362).

Küfrî Bahâlî Hüseyin Keyfî (T, 2)

Yakılıbtur bu cihan sanmaki birdir düzele
Feleği çerh-i dîli verdi kamu müptezele
Şimdi hep sadr-ı saadette olanlar hazele
İşimiz kaldı bizim merhamet lemyezele

Yeniçeri ağası

Pir olubtur bu cihan adliyle belki düzele
İstikâmet ile hükmet ola teşbih-i ezele
Mansıvı ehline verdir sakın müptezele
Âkilin hükmü ola yol bulmazlar hezele

Râgıp Bey

Niceler elemdi kâfe-i bu cihan yeter ele
Feleğin devri mutâbık yine bezm-i ezele
Sanma ey dilk-i bula câh-u saadet hezele
Verdi hallâk-ı cihan müptezeli müptezele (69-a)

Semâî Tabî Efendi (T, 1)

Tâlim eder o tâze zebân-ı bülbüle sahan
Ağzımı açdırır acabâ goncaya dehen
Kâkül gibi ümidi visâlinle başına
Teller takınsun ey saçı sünbül seni seven
Tel lel lel lele dere delle der der ten
Ey saçı sünbül seni seven (71-a)

Semâî İsmail Ağa (T, 1)

Benim divâne gönlüm eğlenmedi gülmedi yârim
O bâde mâcerâmız söylenmedi gülmedi yârim
Ah aman aman ey yârim aman aman
Ey ömrüm tere li yele le le li yel le le li
Ömr-ü sitti gel gül bülbül ah güle gûşin etdiremem
Nâle-i men eyvah aman aman firâkın
Öldürdü meni gel kuzum gel gel

Sadâ-yı nâlemiz o gül bilmez bu gönül bilmez
Figân-ı zârımız mey dinlenmedi gülmedi yârim
Terennüm-i evvel (71-a)

Der makâm-ı Araban

Şarkı Güfte-i Hafız³¹ (T, 2)

Bir nigâhla oldum meftûn
Aşkın etdi beni mecnûn
Gel kerem kıl etme mahzûn
Gerdâni benim ey kadd-i mevzûn

Cânıma kâr etmedi firkat
Bir bûseye yok mu ruhsat
El aman kalmadı tâkat
Eyzan
Ateşinle ciğer püryan
Firâkınla sînem sûzan
Gece gündüz dedim giryan
Eyzan
Hafız-ı terk etme mahâyim
Gerdûne çıkmasın âhım
Bulsun izzet benim şâhım
Eyzan(72-a)

Şarkı devr-i revân (T, 1)

Gül-i ruhin seyreyleyen âlemde gülizar istemez
Andelibi gör ki gülden gayrı bir yâr istemez

Öldürürsün cevriye ger bu dîl-i şeydâyı sen
Sen seh-i kadd-i dilrubâdan gayrı bir yâr istemez

Lütf-i ümid eyler gönül sen mehden azâd istemez

³¹Güftenin Hafız'a âit olduğu sözlerden anlaşılmaktadır.

Şerbet-i lâlin yeter dîl-i keyfin esrar istemez

Hâsılı mûyi meyânın ko ceme durr-i cânâ arz
Bundan ince fikrile dil hâl-i esrar istemez (84-b)

Der makâm-ı Irak

Beste, muhammes³² (T, 1)

Murg-i cânı edeyim ateşi gamda bir püryân
Bezm-i aşkında ânınla mezelensun yârân
Harem-i meygede Kâbe-i maksuda erub
Azm-i âşık şûrîdeye cânım kurban
Ah ömrüm yele lele lele lele lele lele lele
Lele lele lele lele lele lele lele
Lele lele lele li (85-a)

Beste, muhammes³³ (T, 1)

Âşık-ı miskini durmaz çeşm-i cânan ağladır
Böyle kalursa o kâfir çok Müslüman ağladır
Nâvek-i dîl-i cevri-gamlılarla dilleri pür hun eder
Ol harâm-ı gamzeler âşıklara kan ağladır
Dir dir ten yele li lere düm dir le li dir dir ten
Nadir nadir nadir ten na beli yarimen (85-a)

Semâi (T, 1)

Hasretinle zâr-ı kurbân oldum bilmez misin
Rûz-i şeb hicrinle püryân oldum bilmez misin
Dâd-ı aşkında büryân oldum bilmez misin
Yâ lele lele li yel lele lele lele li yel
Lele lele lele li vay olduğum bilmez misin (88-a)

Şarkı devr-i revân (T, 1)

Eğer can gümün istersen bedensiz

³² Erden'de Hulûsi Hasan Ağa'ya âit olduğu belirtilmiştir(s.234).

³³ Erden'de "İtrî, Güfte-i Veysi" ibâresi vardır(s. 235).

Gör ol rûh-i revânî pîrehensiz (88-b)

Der makâm-ı Segâh ma` Kârsaz

Beste, Sâkil (T, 1)

Cânâ yolunda olmaya lâıyk değil miyim

Kurbânın olduğum bir sana âşık değil miyim

Sen âfitâb-ı nâze gönül müşerref niyâz

İnsâf olursa sana muvafık değil miyim (89-a)

Beste, Sâkil (T, 1)

Etraf gülistân gezer ol bölük bölük

Çıkmış o seyre sünbül hoş bu bölük

Ruhsârın üzere hâl değil câbecâ yanan

Gelmiş tavâf-ı Kâbe'ye Hindu bölük bölük (89-a)

Beste Sazkâr Tabî Efendi zencir (T, 1)

Hemişe dîde-i sahn elde sazkâr mıdır

Terâne senc-i nevâ garra-i gamın keremdir

Makâm-ı rasttan efrâz-ı ehli sevdâya

Benim bu beste-i zencir bergüzâr mıdır

Sır bilmezem sehpesendim gel efendim aman aman

Elde sazkâr mıdır (89-a)

Beste, nim devir³⁴ (T, 1)

Bu demde bülbül-i şûrîde efgân eylemez neyler

Çemende goncalar çâk-ı giriban eylemez neyler

Niçün sâki gül çehre durur kâşânedede bilmem

Mey-i gülgün ile azm-i gülistân eylemez neyler (89-a)

Kârsaz Tabî çeledi semâi (T, 1)

Nigâre sanma ki çeşm-i pürâba girdikçe

Niyâz-ı vasl ederiz belki hâba girdikçe

³⁴ Erden'de "İmam, Güfte-i Nasîbi Edirnevî" ibâresi vardır(s. 240).

Gurub eder sanırım mühr-i dâmen şebîn
O şûh-i sim beden câm-ı hâbe girdikçe
Ah yâ lâ yâ lâ yel lel le le lel li
Tere lel li yar çeşm-i pürâba girdikçe (89-a)

Semâi Kârsaz Tabî Çelebi (T, 1)

Yüz sürme o gisûye medar on elin çek
Yetmez sana nakş-ı hattın sevdiğin o renk

Tene ni tene ni na tene dir ta na tene dir ten den dir lâ
Dir na tene dir ta tene dir ten gerçi meleksîn
Zi-ri feleksîn üftadey-i dildadesin amma ki
Levlaksîn üstüne sürsek vuslata ersek
Lütfunu görsek nazeninem görelim tek
Yekrenk olub âdâ bizi fark
Etmeye bîşek aman cana beri
Gel çift olalım olmayalım tek

Bildik ki yel la dediğim yar-i hevadır
Denge döğsün darb ile gör düm teke düm tek (89-b)

Semâi segâh³⁵ (T, 1)

Tût-i mucize-i güyem ne desem lâf değil
Çerh ile söyleşemem âyinesi saf değil
Beli yârim beli dost beli yârim beli dost
Beli yârim beli dost
Ehl-i dildir diyemem sînesi saf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek insaf değil
Nakarat mükerrer (89-b)

35

http://www.sanatumuziginotalari.com/nota_inderme.asp?notaid=24812&mode=2&sessionid=1039326185 linkinde "Beste: İtrî, Güfte: Neff" olarak belirtilmiştir.

Makâm-1 Hüzam

Bekir Çavuş usûleş remel (T, 1)
Evrâ-ı gonca femin cümle endâmı güzeldir
Nazâre-i hoş dîde-i bâdâmı güzeldir
Her cünbişi nâdide ve etvârı müsellemler
Reftârı güzel şîve-i ârâmı güzeldir
Efendim ah beli yârim yele le le le le
Ah beli mîrim yele le le le le li yar yar
Yar yar ah güzeldir (95-a)

Beste-i Tabî zencir (T, 1)

Gören fütâde olur hüsn-ü bîbahânesine
Meğer behâ mı yeter tarz-ı nâzikânesine
Müdâm-ı gül gibi gitmez elinden âyine
Kapılmış ah kim bilmem o dilrubâ nesine
Cânım yel le le le le le le li tere le le
Lel le le le li hüsn-ü bîbahânesine (95-a)

Semâi Bekir Çavuş (T, 1)

Bırakmam kayd-ı zülfün lâyıık-ı zencir olursam da
Yine geçmem beyim ol gamzeden dilgir olursam da
Sana hercâi derler bendene bir âşık-ı sâdık
Medâr-ı iftihârımdır eğer teşhir olursam da (95-b)

Semâi Tabî Efendi (T, 1)

Gireriz bâğ-ı cemâle gülün ohşar öperiz
Ne bu sünbül diyerek kâkülün ohşar öperiz
Alub ağuşa meyanda o mehin hâle gibi
Her yerin hâsılı o lâli milki ohşar öperiz
Yar yar beli beli belân söylemeziz ey nihan
Söylmeziz dost dost aman aman
Aman ah gülün ohşar öperiz (95-b)

Semâi Tabî Efendi (T, 1)

Kim sevmez idi cânê yakın bir güzel olsa
Amma ki güzel gâyet eyle bîbedel olsa

Üftâden olam yar senin ben dildârın

Olam dost senin ben beli beli beli

Tâze benim yar beli beli beli beli mehcebinim dost

Amma ki güzel gâyetle bîbedel olsa

Sürmek ne idi pâyine cûlar gibi yüzler

Ol serv-i nihad düşürüb bir mahâl olsa

Nakarat mükerrer(95-b)

Der makâm-ı Eviç

Beste, zencir (T, 1)

Nergis-i mahmûrun açmaz şîve-i mestâneden

Bilmem bu âfet ne gördü bu dil-i divâneden

İşve-i bâzım şekve-i hasret keşânın dinlemez

Bîhaberdır mest olanlar lezzet-i efsaneden

Dere dil la dil la dir dir ten tene ten dir dir tene nen

Dir ten ten dir ten dir ten la dir dir ten (96-a)

Beste-i Tabî Efendi usûleş zencir (T, 1)

Sanma o mürğ-i vahşî gelur dâme yem kapar

Zîrâ ashâb-ı dilden o mehpâre nem kapar

Açma dehân tengini gülşende kemer billur

Bülbül işitub âni bir iki nağme kapar

Ten ter lâ ter yele lele lele lel li tere lel lel lele lel

Lel lel lel li gelur dâmene nem kapar (96-a)

Nakış-ı Reşid usûleş Türk-i darb (F, 1)

Mey-i cûş-i derûn-i mâ nedâred

Hamr-ı sabr-ı sukûn-ı mâ nedâred

Hengâme-i kabzra şenidem

Gavga-yı cünûn-ı mâ nedâret
Beli beli beli beli e murâdîmen var aha aha
Aha hey hey beli nâzenin di dere dir ten
Dir nâ nâ tene nâdir ney di dere der ten dir
Tâ nâ tene nâdir ney ter dil lâ tâ dir dir tâ nâ
Tene nadir ney tâ nâ ta nâ tillil lâ nâ tene
Nadir ney çeşm-i sabr-u sukün endâret
Beli beli beli beli e murâdîmen vay aha aha
Aha hey hey beli nâzenin (96-a)

Başlıksız (T, 1)
Gelursa meclise ol âfet-i cihân görün
Ne hüsn-ü Yusuf'a mâlikdir ol civân görün
Çekerse nâvek-i müjgânın âşîka bir kez
Ne tavırlar koparır ol kâşî kemân görün
Ah yel le lele lele lele lele lele li yar
Âfet-i cihân görün (96-b)

Semâî³⁶ (T, 1)
Nedir ol nim tebessüm nedir ol gelmemeler
Nedir ol sîne üzre yanar gül memeler
Katî körpedir ol yürü dahi bilmez ey dil
Yüzüne kayâ bakub ol kuzunun gelmemeler (98-a)

Semâî Taşçı Receboğlu (T, 1)
Bir bâdişeh-i hüsn-ü civan yegânesin
Güyâ nazîr-i Yusuf'dur zemânesin
İnsanda bir bu câzibe-i hüsnü görmedim
Hûri misin peri misin ey dilrubânesin
Beli beli beli beli dost yegânesin (98-a)

³⁶ Erden'de Çultutmazoğlu'na âit olduğu belirtilmiştir(s. 251).

Başlıksız (T, 2)

Görürsün teşne-i câbâlidir işte bu kemter
Niçün bir bûse vermezsün edersin dürlü illetler
Eğer fırsat bulursam ben ecr eylesem dilber
Serâpa öpmedik bir yer komayım ey gül-i ahmer
Teng-i gülzâra dönsün gül gül olsun öpdüğüm yerler

Küşâd olmaz gönül bin sâgi etsem bezm-i sahbâda
Hümâri hasret lâlin benim def eylemez yâre
Görsen destime ömr-i mer eğer bir gire tenhâda
Eyzan
Şukûfenin sözün dinle beyim pek tut kulağında
Olur kırk elli bûsem var beyim şeker dudağında
Yüzünden başlasam cânâ tamâm etsem ayağında
Eyzan

Eşin yaslanam cânâ deri devletde ahd olsun
Hayâlin bûse idim hunc-i gâm-ı mihnetde ahd olsun
Elemdârim şehâ sende şeb-i vuslatda ahd olsun
Serâpa uymadık bir yer komayım ey gül-i ahmer
Teng-i gülzâra dönsün gül gül olsun öptüğüm yerler (98-a)

4. SONUÇ

Bu yüksek lisans tezinde Süleymâniye Kütüphânesi, Ali Nihat Tarlan koleksiyonu, nr. 81’de kayıtlı olan mecmuânın incelenmesine çalışılmıştır. İnceleme sonunda; yapraklarında taç ve üzüm salkımı filigranı görülen, toplam 98 yaprak olan mecmuânın “düzenli güfte mecmuâ” sı gurubundan, yazarı belirlenemeyen, yazar dışında iki müzisyenin daha ilavelerde bulunduğu, mecmuanın en son 19. yüzyılın ilk çeyreğinde (1800-1810) yazılmış olabileceği tespit edildi.

Mecmuânın repertuarında 17., 18. ve 19. yüzyıla âit güfteler bulunması, bu yüzyıllar müzik tarihine kaynaklık edebileceğini göstermektedir.

Mecmuâda güfte kaydı yapılmış 19 makam bulunmaktadır. Mecmuâdaki sırasıyla “rast, rehâvi, ısfahan, nevâ, uşşak, beyâti, nühüft, acem, acemaşiran, arazbar, saba ma` dügâh, hüseyini, aşiran, hisar, araban, irak, saba ma` kârsaz, hüzzam, eviç” makamlarıdır. Mecmuânın fihristinden de görüleceği üzere güfte kayıtları rast makamıyla başlamaktadır. Bu, rast makamının ana makam olarak kabul edildiğini gösterir. Mecmuâ içerisinde başlığı olup güfte kaydı olmayan makamlar da vardır. (Ör: vr. 54’de bûselik, vr. 61’de kürdi ma` zemzeme, vr. 78’de gerdâniye) Mecmuâda bazı makamlara fasıl ayrılmış, fakat güfte kaydı yapılmamıştır. (pençgâh, nihâvend, baba tâhir, çargâh vd.)

Mecmuâda 108 güfte kaydı bulunmaktadır. Bu güfteler; beste, nakış, semâi, şarkı ve hiciv türlerindedir. “Kâr” türünde hiçbir müzik eseri kaydedilmemiştir.

Genellikle müzik türü ve usûl kaydı yapılmış olan mecmuâda 27 bestekârın ismi geçmektedir. Ancak, sâdece 16 bestekârın hayatına âit bilgiye ulaşabildi. Bu mecmuâdaki bestekârlar, alfâbetik sırayla (2. 3.) bölümünde bulunabilir. Bestekârların yaşadığı dönemler 17-19. yüzyıl arasında, yukardaki yüzyıl tespitlerine uygunluk arz etmektedir. Eserde Abdülkadir Merâgi’ nin hiçbir eseri kaydedilmemiştir. En fazla müzik eserine yer verilen besteciler Itri, Ebubekir Ağa, Tab’ i Mustafa Ağa’ dır. Besteciler içinde vefatı en geç olan Hamâmizâde’ nin bir eserine yer verilmiştir.

Mecmuâda bazı kelimelerin yazılışında imlâ hataları yapılmış olması, mecmua yazarlarının kâtip sınıfından olmadıklarına işaret etmektedir.

Bu mecmuâ, döneminde hangi bestekârların ve eserlerin rağbet gördüğü, hangi müzik türlerinin nasıl kullanıldığı şeklindeki bilgileri günümüze ulaştırması bakımından önemlidir.

Mecmuânın başında bulunan, usûl vuruşlarını gösteren bilgiler vasıtasıyla 19. yüzyılın ilk çeyreğinde bu vuruşların ne şekilde olduğunu bildirmesi dikkate değerdir. Bu durum; güfte mecmuâlarından, Türk müziği teorisi açısından da yararlanılabileceğini göstermektedir.

Mecmuâda yer alan usûller alfâbetik sırayla: Berefşan, çenber, çiftedüyek, darbeyn, darbıfetih, devrikebir, devrirevan, evfer, evsat, fahte, fer`, frenkçin, hafif, hâvi, hezeç, nimçenber, nimdevir, remel, sâdedüyek, sâkil, semâi, sofyan, türkidarb, yürüksemâi, zencir. Bu usûllerden devrirevan, evsat, sofyan ve yürüksemâi usûlleri dışındakiler; vuruşları bakımından günümüze farklılaşarak gelmiştir.

Mecmuânın başında bulunan usûllerin çoğunun günümüzdeki kullanım şekillerinin farklı olmasının ise; zamana bağlı olarak, usûl anlayışının ve velvelelerinin değişmesinden kaynaklandığı kanısındayız. Dikkat edilirse; zamanımıza değişmeden gelen usûller, genelde az sayıda vuruşa sahip usullerdir. Bu açıdan bakarsak; bu özellikteki usûllerin velvelelendirilmesine gerek duyulmamış olabilir.

Çalışma sırasında Serçin Erden'in *Hasan Gülşeni'nin Güfte Mecmuâsı ve İncelenmesi*, Tolga Duran'ın *Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum Nr. 759/1'e Kayıtlı Güfte Mecmuâsının İncelenmesi*, Nilgün Doğrusöz'ün *Hâfız Post Güfte Mecmuâsı* adlı tezleri ile Etem Rûhi Üngör'ün *Türk Mûsikîsi Güfteler Antolojisi* adlı eseri incelendi ve yapılan değişiklikler dipnotta belirtildi.

KAYNAKLAR

- Aksüt, Sâdun(1993). *Türk mûsikîsinin 100 Bestekârı*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Behar, Cem(1993). *Zaman-Mekân-Mûzik*. İstanbul: AFA Yayıncılık.
- Budak, O. Atillâ(2000). *Türk Müziğinin Kökeni-Gelişimi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Devellioğlu, Ferit(2011). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. (28. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Doğrusöz, Nilgün(1993). *Hafız Post Güfte Mecmuâsı(Türkçe Güfteler)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İTÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Erden, Serçin(2005). *Hasan Gülşenî Güfte Mecmuâsı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İTÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ersoy, Osman(1963). *18. ve 19. Yüzyıllarda Türkiye’de Kâğıt*. Ankara: AÜ DTCF Yayınları.
- Güntekin, Mehmet(2002). *Osmanlı’da Mûsikî ve “Hikmete Dâir Fennin Son Osmanlılar”ı*: Köprü Dergisi, 79. İstanbul: 71-92.
- İhsanoğlu, E., Şeşen, R., Gündüz, G., Bekâr, M. Serdar(2003). *Osmanlı Mûsikî Literatürü Tarihi*. İstanbul: IRCICA.
- Özalp, Nazmi(2000). *Türk Mûsikîsi Tarihi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Özkan, İ. Hakkı(1984). *Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri*. Anakara: Ötüken Neşriyat.
- Öztuna, Yılmaz(1990). *Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Öztuna, Yılmaz(2000). *Türk Mûsikîsi Ka.vram ve Terimleri Ansiklopedisi*. Ankara: AKM Yayınları.
- Uslu, Recep(2001). *Türk Müziği Eğitim Tarihinde Güfte Mecmuâları ve İnceleme Esasları Üzerine Tespitler. Müzikte 2000 Sempozyumu*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Uzunçarşılı, İ. Hakkı(1977). *Osmanlılar Zamanında Saraylarda Mûsikî Hayatı. Belleten*(sy. 161) içinde (106). Ankara: TTK Yayınları.
- Üngör, Etem Rûhi(1981). *Türk Mûsikîsi Güfteler Antolojisi*. İstanbul: Eren Yayınları.

6. EKLER
(ORJİNAL METİN)

در علاج غلبه
علاج لایحه

بیاورد شد حنف جواتح بکانه
کویا نطبخ میسفا دوزن مانده
انسانه بر جان بیخون کوهک
حوری مایس بری مایس ای لویان
باله بله بله بله دوسا بکانه

ندارد نبرد بیدار کرد کلید
ندارد سینه دوزن بیا کول
تقی که به پهلوان نوزن حریف
بهریند قبا با قبا کرد فرزند کلید

کشاوا اولد توکل بیک صاعی اسم بر
حماری حسرت لعلک بنم دفع الهمزبان
کوردن دسته عمر مر اگر بر کین قنهار
شکون ننگ سوزن دنگه بکیم یک طوط قلا
اونور قرق الی بوسم وار بکیم شکر دو باغنه
یوزن نون بشله سم جانا تمام اسم باغنه

کوردن کشنی جا با بیکد رشته بویک
نیچون بر بوسه دیز سوزن ایدر سوزن
اوقوز صنت بولور سم بن اجولیم دیر
سولایه ایدر بیکد بیز قومایم ای کلایه احمد
بیک کلان دوزن کل اولسون اولدکم بیلر

استیک بصلتم جانا دوزن سوزن اولسون
صیالک بوسه ایدم کونجی نغمی نختده عمر اولسون
الم دادم شها سنک شبی وصلته عهد اولسون
سرایا ایدم ک بیز قومایم ای کلایه احمد
تنگ کولتان دوزن کل کل اولسون اولدکم بیلر

در مقام اوج

بسم الله الرحمن الرحیم

منه نشیند
موجش در نفس اندازد
خبر صبر سکون اندازد
هنکامت تبصیر استندیدم
غوغای جنون اندازد

بسم الله الرحمن الرحیم
بیکس محمودین اجمن شبنوستانند
بایم اول افت نیکو روی بود دل و بوی
عشا بازم کوه حسرت کز زهر دکل
بجیب کس است اول لاله لوت زلف اندیش

در باد آه لاله در تن تند در تن
در تن ز در تن در تن لاله در تن

بلی بلی بلی بلی امراد مروای اها اها
اها اها می بلی نازتین دی در در در
در نانا نشنا در دی در در در در
نانا نشنا در در دل لاما در در نانا
نشنا در نانا نانا نانا لالا نشنا
ناد در می جسم صبر سکون اندازد
بلی بلی بلی امراد مروای اها اها
اها اها می بلی نازتین

بسم الله الرحمن الرحیم

تند او مرغ و حسنی کلور بر است
نیز استجاب دلان او مهیار و تمیاز
و عهد هان تنگای گلشنه که کوی
بیل ای لب ای بر ای بر ای غم قیام

بیت اول از لاله لاله لاله لاله لاله لاله
لاله لاله لاله لاله لاله لاله لاله لاله لاله

سماعی کج خاکن
 بر اقم قید زلفک لایق زنجیر بود سمن
 بنام کیم اول غرض دین پاکیزه بود سمن
 که حاجی در بند کبر عاشق صادق
 مدار افتخار مدد اگر نشیر اول سمن

سماعی طبعی از کج
 که در باغ جمال کلان او خشار او پر در
 نه بستان بهرک کلان او خشار او پر در
 آلب اغوشه میان او بهرک هاله کج
 هدیج حاصل او علی ملک او خشار او پر در
 بلبل بار بلبل بلبل بلبل بلبل بلبل
 سوز بلبل بلبل بلبل بلبل بلبل بلبل
 امان اه کلان او خشار
 او پر در
 ۲

سماعی طبعی آفتاب
 کسم سوختن ایچ جانہ یقین کوزل اولسه
 اما که کوزل غایت ایله بی بدل اولسه
 افتادن اولم بار سنک بر دلدان
 اولم دوست سنک بن بلبل بلبل
 نازه نیم بار بلبل بلبل بلبل بلبل
 اما که کوزل غایتله بی بدل اولسه
 سوختن نه ایچ پانه جو کوزل اولسه
 اول سنک نهان دوشور بجر محل اولسه
 نقات مکر

۹۰
مقام همام

بکجا نکل استخوان

اول ضججه فک جمله اندامی کوزلند
نظاره خوش دیدن باد ای کوزلند
هفت خنجر نادرید و اطواری مسلم
رفتاری کوزل شبوه ارامی کوزلند

افدم آه بی بارم بله لاله لاله
اه بی میرم بله لاله لاله بی بار بار
بار بار آه کوزلند

طبعی زنجیر

کوزل قناده اولوز حسن بی بهانه سنه
مکر هامی بر طر زنا زک کاندینه
مدام کل کبی کفن النور ایینه
قالبش آه کیم اود لر بیانه سنه

جانم بل لاله لاله لاله لاله تره لاله
لاله لاله لاله لاله بی حسن
بی بهانه سنه
م

طوبی

بوز و برادر کسب و برادران الر حاکم
 بنی سکا نفس حاکم سو و بکم کاورنک
 تنی تنی نانه در نانه در ناک
 در نانه در نانه در ناک کوه ملکین
 هم فرما کسن افق و دلا و سن اما که
 تو کسن او تو سو کس و صلند کس
 اطفقی کور کس ناز نینم کور نم تک
 یک نیک اولو با احد از ی فرق
 اینمید کس امان جاناناری
 کل جفت اولم اولم اولم

طوبی

طوبی معجزه کورم در بکم کور کل
 چرخ ایله سوله ششم اینده سی صاف کل

بلی بارم بلی دوست بلی بوم بلی دوست
 بلی بارم بلی دوست بلی بوم بلی دوست
 اهل دلداد در بکم سینه سی صاف کل
 اهل دل بر برینی ایمان انصاف کل
 نغزت مکر

طوبی

بلی بارم بلی دوست بلی بوم بلی دوست
 بلی بارم بلی دوست بلی بوم بلی دوست
 اهل دلداد در بکم سینه سی صاف کل
 اهل دل بر برینی ایمان انصاف کل
 نغزت مکر

در مقام نگاه مع کارسان

نقیب

بوند مدد بلبک شوی برایه افغانی این نیل
چندان غنچه ایچک که میان این نیل
نیچو ساق کلچر دور دور کاشانده
می کلکولت بر کلنای این نیل

طریق

کاسه از طبق
نکاره صانده چشم بر به کرد کجا
نیاز وصل ایدر بلکه جا به کرد کجا
عزوب ایدر صانم هر می داشت باک
اوقوچ سیم ایدر جا به کرد کجا
آه بالا کلا لال لال لال لال
تره لالی با چشم پر به کرد کجا

نقیب

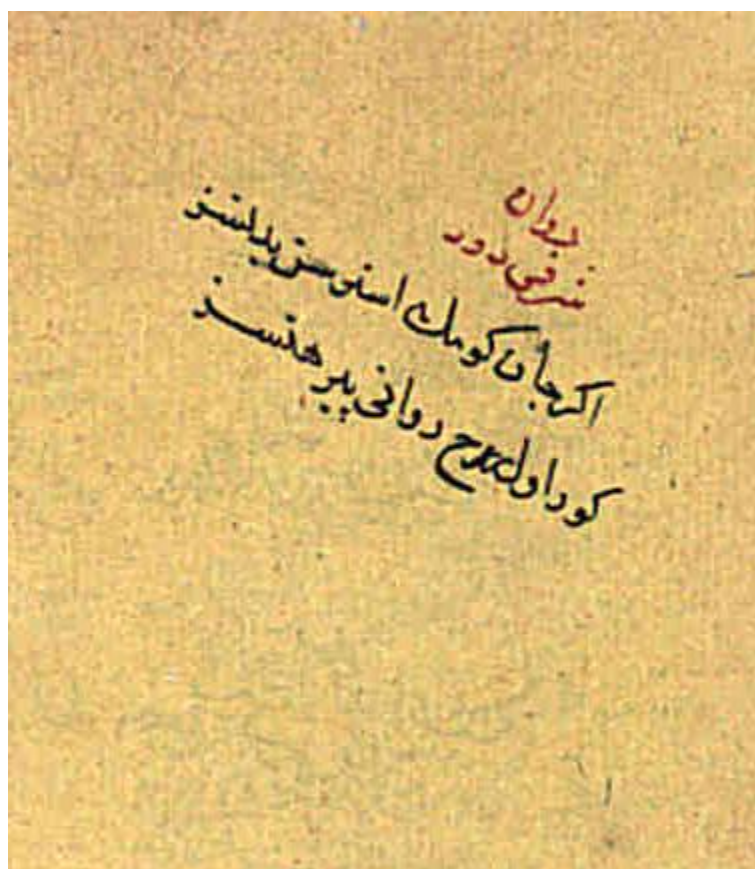
جانا بولنده اولکه ایوب د کلیم
قرمانج اولکه هم بر سکا عاشق کلیم
سزاقانایز کوکل مشرق نیاز
اصناف اولنس سکا مو افق کلیم

بست نقیب

اطراف کل سانس که در اول بولک بولک
جفتش از سیه سنبل خوش بولک
بخشایرک او هر حال دکل جایجا نیل
کاس کلک سیه بند و بولک بولک

طریق

بسته کاسه
همیشه کوسون کلک
نرا منج نوا عاره
مقار استنک افزای اهل کویا
نمربویسته زنجیر کبار سار
سر بیدم سببندم کل افق اما
الله اعلم

در مقام عراق

بخت بخشد

مسخ جان ابدیم آتش غم به بر باین
بیم عشق کده آنکله فریغ نسون یاران
غم سیکله که کعبه مقصوده لیروب
غم عاشق شود دیده بی جانم قرآن

اه عمرم بله لاله لاله لاله لاله
له له له له له له له له له له له
له له له له له له له له له له له

بخت بخشد

عاشق مسکینی دورم خشم جانان اعدا
بویایه فالکوسه کافریقی سلمان زغلا
ناوه کردل دور غم لاله دگر یون
لول حرمی غم لوه عاشقانه فانی اعدا

درد در تن ملی لاله دم در لاله درد در تن
تاد و ناد و ناد در تن نایله بارخ

روان
 شرفی دور
 کل رخک سید بلبلین عالمده کلک را استن
 عند ایسی کور که کولد غنچی برابرا استن
 اولد در سک جور که کور دل نسیده ای
 سن سهی قدر دلو با غنچی برابرا استن
 لطف امیدا ایله کول کل سن مهذس از ان استن
 شربت لعالت ببردل کیف اسرار استن
 حاصلی موی میانک فوجید در جا استن
 بوندن لجنج فکس ببردل حال اسرار

در مقام عربان

شرفی
 بر نگاه اولدم مفتون
 عشقین ایدی بنی مجنون
 کل کرم قیل انچه محزون
 کرد الی بتلیم ای قدری مؤزن
 جانم کار اندی فرقات
 بر بوسه یو محمی رو خست
 الا امان قل مدی طاعت
 ایضن

عاشکل جگر پیران
 فراقله سیم سوزان
 کیجه کوندوز دیدم کریان
 ایضن

حافظی نر که انچه ما ایم
 کردونه جیتما بین اھیم
 بولسون عزت بتم شاهیم
 ایضن

۷۱

عجایب

تعلیم ابدی از آن زبان بلبلان
 از سر می آید در عجب انچه بدین
 کمال کسب امید وصال کمال باشند
 تا هر طایفه ای که سبیل سنی
 نلال لالین دوه دللد در دوزخ
 ای صاحب سبیل سنی سون

عجایب

نیمه سوادند گو کلر کلند کلدی کلدی ارم
 دو باره ما بچرا فرسو با نه کلدی کلدی ارم

ز او امان زبان ای ارم زبان زبان
 ز می محرم تره لولی لولی لولی لولی
 له له له له له له له له له له له له
 عمر سنی کل کل بلبلان که کوه کوه ستر اندر هم
 ناله مرای راه امان زبان مرا قلند
 اولدردی منی کل قوزم کل کل کل کل
 صدای ناله مرای و کل بلبلان کوه کل کل کل
 نغانز از فرمی دکلفند کلدی ارم
 نغمه اول

منه قلمی نند مالک اولان جاغداد

عجم

منه کما غر و اهدا بمانه سونله
بکون لدر و کز زنده سونله
ایبینه قلبه مال اتمه شکسته
لیتانه دشت اولونکم شانه سونله
لالی بل لال لال لال بل لال لال لال
کر شاه سونله

کفری برهنگی کسینگی

بغیاو بیدر بوجوان صتمیکه برود ووزله
فلکی جیح دلی ویردی قهو مبتدله
شمدی هب صدر سعادتوه اولونار خذله
ایشتر فلدی بزم مرجع لم بیزله
دردی خذله جهان مبتدله

بحری حکم

بیر اولوبدر بوجوان یریده نملای ووزله
استقامت ایتم حکم ایبا اوله ششیه الیه
منصی القلبینه ویردیر صافق مبتدله
عاقلاک حکمی اوله یول بولمازلر خذله

۲۰

اسماء طبعی زنجی

سویبہ نجیبہ ایضاً کون
 روکش ابیدس بوم

تیرستان بلوچی داری
 صورت لیل بچہ نیکو کلا

حاکم سون بچی بلدی
 فیاض الذکر عالم بمان
 ای فاشی کمان اما اما
 جائز آہ الذکر بمان
 کل پریم قورق اول بچی

عالم اکبر بکار حیران
 بریم اول حاکم مقون
 نقابت کمر

دوبلک
نقش جملات

بینه مانند سویدای درون
بسیه چو کدو کدی کوکلم

بولدی لیکرستی کو با بخند
بسیه چو کدو کدی کوکلم

مال اغیار تباد اولدی بینه
سارهب ناله واه اولدی بینه

واسل نود سب اولدی بینه
بسیه چو کدو کدی کوکلم

مانلا اولدم اولدی بینه
کابین قاشق سالدی سباب

رفقا اولدی بینه
بسیه چو کدو کدی کوکلم

خنت آبادی خراج نعیمی
سیرت اعلی دلال شنبه

سرم دیدی کبی نه نظم
بسیه چو کدو کدی کوکلم

بدن ابشت بی رادی کسین سلیم
زندلر مصر خنک کور اول فاده
بی سفک ایت کجاوه ذوق سلیم
انظاف حق کلدرده ندر مدح روی
وصاف اولوب اوجند شیخ سلیم
مدح ایند کمر قدر اوس بی بدیل
چغیر سالد و جبین سلیم

سما عجب

سنسن جیانده عاشقه عشرت دقا
 سنسن معای اهل محبت صفا سیدر
 اولسونی نیلسون اولان اشفتی چسنگه
 قویایک اولدغم سویمک خطا سیدر

سما عجب

سزاهم یوسفک
 حیدر تلمی اقدی جانم یوسف کلر بدین
 فالدی چهره نییالم عز جاهی یوسفک
 خستایم این نجه مانند بعقوب اولیم
 مصر فایم اولدک حال اخت کاهی یوسفک

ع عمرم ای امان امان خانم ای امان امان
 فووم ای می می می تحت کاهی یوسفک

وای تمیم نادر نادر نانا نادر
 دلدردین تنه نادر وای احام دی
 دن دی دن دی وای نادر نادر

اصول برقیان
 شریف حسن فندی زان
 ایلویب چیدہ طرف داماف
 یورکی ای سرو خوش خرام یور
 پایمال ابتد کی بندہ دل و جاتی
 یوری ای سرو خوش خرام یور
 ایلاک غیر بلولہ غرم چین
 شملہ کسد ک مجبئی بزدن
 بیو فالقار ایلاک ہلہ سن
 یوری ای سرو خوش خرام یور
 ایلاک شریف صحن کلزار
 سرورہ کو ستر اول حسن رفقا
 خالشار ایلاک ماج کلزار
 یوری ای سرو خوش خرام یور

سما
 مه رو نیده مید زلف مقبوسه
 بلیم خسته کو کل کوکده مید برده
 ای حیا کلین بو گلشنه تابا و اولان
 کل شب نم رده می اول رخ خو کیده

جانم یاد لال لال لال لال لال
 لال لال لالی اول رخ خو کیده مید

سما بیگانه
 بلبل دل ای کل رعنا سنکدر سنن
 برک کلاه بوی استغنا سنکدر سنن
 خلقه زلفک هوا سیدرینن محزون
 کو کلم اشفته قلا ز سود سنکدر
 راه عشق کده سنک چون واری تلک
 جمله مالک اولدغم اشیا سنکدر
 همه اغیار بیلدا تمبینی لطفندن جدا
 دلبر ابو شرمی شهید استکدر سنن

سما
 باردن جور جفا مهر و وفا کبی کلور
 غیر بدین مهر و وفا جور و جفا کبی کلور
 قتی نار فک زار و زبون ایندی
 دو کسم فرقتنه اخرا ولم کبی کلور

لاله لاله لاله لاله لاله لاله
 زاده
 سما حسنی افندی

کوزل زویک بکدرایه قشکر تور لویای
 اوغرتدک نبی سود ای ای و فایا بارماش
 رنظرک بر تازده کلدر لیلیک عاشقانه ملدر
 چون اعلتدک بتر کولدر ای و فایا بارماش
 نه سنن آلام نه سنن حوری سنن برچی
 ایکی کوز ملک بری سنن ای و فایا بارماش

سماع
موزن مصطفیٰ طبری
کم دین سکا عشقله نالان اوله سن
کند کچی لفته خیران اوله سن سن
عشاقی حراع انیمه سن شمع وصاله
لا بقی قدم شد حیوان اوله سن سن
جانای بوری قوزم ای بوری
کوزده لم عشقله نالان اوله سن

سماع
دلی مصطفیٰ
با بیباکه دل و چاوش فدی تو باد
سیرک بیز من هست حال کای تو باد
خیران نوجوان نوم و قریان تو فرزان تو
ام وای هوجی بار بار بار بار راه ناز نیم
یاد من وای دوست مجیدم یاد من وای

دلم ز مهر تو صد باره باد هم باره
هزار زره و هزاره درهوی بویا
نقارن مکرر

در مقام حسینی

چشمه برافله اول کردنی کا فوردن
 طاهر اولادقه کریان سیدموردن
 هرکوردن کسسه طلوع ایلر قبایلر مهان
 اوقاب عالم او ای شیو و بچوردن
 عشقه شرد صجکوب سید مهان
 اجلم رازدی دست کریار اولم
 اول خلیل دل و جانبک ایره لم وصلته
 و ره لم نقد دل کجیب مهان اولم

بسته شمشیر
اوسونده امام
بسته کعبه امام

بسته حافظ بوست
اوسونده بوست

کونیده کوکل یار کول اندامنی بولدی
 بیچاره مراد دل ناکامنی بولدی
 ساقی چکلن دود الم غایت سایدی
 صون جام می نابشم انجامنی بولدی
 اسدی نسیب نو بهار اجالدی کولر صیdam
 اجسون بزنده کوکل ساقی مدد صون
 کول دوری عیش ایا مدردون و صنا
 عاشق قدرین بیار مدربون کوسم فرخنده م

بسته بچ امام
اوسونده بچ

بله لایزال له لاله له له لاله لای غم انجام
بولدی

اوغولکم صغیر پاک زنج جانانه یازمشله
 ده خان اینلر یلدر کم کوشن فینجانده یازمشله
 دکلام بر او و بر مغرای خرادر که چکمشله
 حالی امرنی کم عاشق نالانه یازمشله

سابع نفع
 شوقا سگم اول سهك زيب استماعيد
 دوشا هكتمسي سبيل كف و داعيد
 ترانته دل زلفك ده استماع كبت كمر
 صبا سمانده نوبسته سبعا عباد

سابع
 خاک و دمك كلكي كعبه كغتم كفته
 كوكب بولونك خندمتي باشتم غم
 روشن نيليني مشعلناه دردم
 غالت كورن كچيليم كوندلرم اونره

بالامل للاجانب يلد له

له و عطار لر كاوي اوتوق بولوب جواهر و حلي و عطريات مقول
 لري زياده ترواج اولوب قول و جاريه قسمني كثره اوزره بيع اولمك
 و نامه لري يا زياد اطراره ارسال و خلقده موافقت ائجار و هواده
 اعتدالين نوبتلر اسيرت و ابر و باران و برق و بعضي موضعه رعد
 و برق و صواعق و قوعنه دليلدر **قران قر بزرهر در قوس** علما و فضلاء
 لهو و طرب ميلارينه و خلقك زهد و صلوحه و غبترلينه و فلوس و را
 هك ارواجنه **قران قر ببطارد و قوس** بيع و برده حيوانات و رواج
 بولوب محبوبليك خلاصنه و مناظره لر و قوعنه و هوانك
 حرارت و بيلينه و بخار لر صعودينه **احكام قران مشري**
برجله و رجب تحويل عالم و فرمايه رد و نلر عالي قدر اولوب
 جيب و نصيب بليك مراتبي الجفله و خلق عالي بنا لري ايجاغ
 و غبت ايتمك لرينه و قيون و كجي زياده اولمك **قران قر من مخ**

بزل

در مقام صبا مع دوکاد

ضریح
اوسونش
بست عطر

برکة الثقات کلمه هم اولاد
بیکانه کلوصحبتهم محرم اولاد
رطوبت منزه از آب طبعی است
جانا سناک بانکه همانم اولاد

اه جانم بله لاله لاله لاله لاله
بله بله بله لاله لاله لاله
خداوند ^{دو کاد} اولاد
عذاره کل کل اولادش بود
حسد اول باغباناناره کیم کلچین باغباناناره
نمایا اولاد فیه صبیح و صلیت سوسوناناره
قتیل دایه فرس سینده ای چایاناناره

بسته عطر ای کفتمت رفعت اوسونش
همانک واقف اول سنوت حال نام و صو
دکلاد برین حسد اول شوخ کور کلور
دک فزاید ایمی حلقه زلفه اول شو
صباره فضا بستند در خیر اوسونش
قتیل کیم چایاناناره

سینده نازه شجره کیم رشک باغ اولاد
اول لاله ناره حسنه دانم چایان اولاد
کل کل کتا و صا انکله کتا سیاب اولاد
ای مسوب سوسو کتا بلکیم بلکیم اولاد

در مقام عهد یار

رسول
بسته اصولش

نمشیری لما قبحه نه غوشدرا و بلنجبه
نمشیری زطابقه انچه بل ایجه
نظمی بنیه ساسنک اولود عینم شایان
اولزسه ده ای خاصه تعلیم غرنجه

تعلیم

شک بین با ندیم با کلام زلفی قلام
انجملان با زمین با زمزم با کلمه بر خندا
زور کار ایما اولور با مال احسنک عاقبت
دیک خود به کمال جسم با صدق تیا
عسم جانم زلفی قلام خطا

عامة خلقك حصه جالدرنه وزیب وزیند و لهور طرب عوثره
دغبتدرنه و مسافر لر و قاصد لر بیک حصه حالدرنه **قران**
فمن **يعطاهم حوام ناسك** حالدری خوش اولوی
و مسافران دربانك كو كچك اولماسنه و كیشدر بیک سد و حینه
و ارجی كلیه و قاصد لر و بیکدر و سولدر بیک ارساله و دورینه
و جواهر اینك بیعیم و باران و ظلمت اكر و قی اینه **منوادی**
بیخ اسد ز قدام و بلاد الصید و ما یلبها و طون و ما یلبها
و تشا بور تم یقود القرین الی نهایه الوری و ارض النطاکیه
و ارضینه الراضلم و باب الابواب و زرغانه و ایاج و البخارا
و بلاد الفرس **قران** مشری بنخلد و بیخ اسد بر اولو
با دشاه و با بر ملك شرق جا نبذه یا اقام واجده ظهور
ایده و اشغال ملك و مملکت و قوعنه و خلقك صید و غنکار
و خوشبده اشغالدرنه **قران** بیخ بنخلد و اسد شرف

عمیت

در وقت

ساعتی پیدا می

بنه بر سر و قد د لبر الویدر بود در
حذک غم سبیه کجی مانه برتر کانی
زکواه حسنی و بر عاشق محتاجه نام
در بیج البر حیح شکر کد ان لصف

مالی مدد مالی مالی حاجت نالو
باله لی ماله لی ماله لی ماله لی ماله لی ماله لی
ای ماله لی ماله لی ماله لی ماله لی ماله لی

و بعضی بیرونه زلزله اوله سنه و عورتان رده و ارباب طبره
اندوه نعم اکسک اولوب ارایه عورت اراسنه بد افزونی و تراغ
اوزرد اوزله لرینه واسیر لر جوة اولوب زیاده او جوز اولمسه
و عورتان و امر د لر رونق بینه اولوب مزاج لر بنده خنور ظاهر
ایلمسه نه مو صلا بشیخی اقامت **قرانه عطا در نخل در نخل**
اکیس بجهن احوالی بر امز اولوب در وقت ایاق اولو جانوار لره
آفته ایرومینه و لوغز اغیری و نذله و دکام زیاده اولما سنه
و خاق اولمسه عداوت و خیانت و غمز و حد زیاده اولمسه
و ضرر چکم کلر بنه و نخل اغر اولوب هواده نوز و تبراف
صا و لمه سنه و گاه رعد و برق اولوب یللا اسمه که دللا
قرانه نخل در نخل بونار و بنور لر زیاده اولوب اکینت

هاتک
بسته اوصولنه
 سبحان نجشک آمد در سگده احسانک در بیخ
 دوای درد عاشقین او مستجابک در بیخ
 خدا عجز نبرد آنسون دوای درد عشق
 طبیب خسته بجز آنه در دمانک در بیخ
 اعوذ

خفین
بسته
 صبا کم دست او ده اول دلفه شک تاب
 ای برسه عهده پیر اهن کلاب فوق
 نه بیک کلدر اولب مکلسم شکر مستور
 نه غنچه در او دهن فوق لسم شراب فوق
 او طوطی ترلیه لری تره لری بلیه لری لله لری
 لری لری فوق لسم شراب فوق

در مقام عجم کوی

سوید بر دیو نازک دمانی
 اولدور کوز لوزده جانگ جانانی
 گفتاره کلدی کوی طوطی لسانی
 کوزون عاشق اولور دیرانی
 امان امان امان امان امان
 بوقلمون سنه ۱۲۶۸ تاریخین یوم اربعه فی کله
 رمضان بیضا ایام اصل عشق حرورک اینتم خنده

بهار سیدم بی بدله
سردی قشربین بیلد

سوز لر سکر آتد
اخلا قیدر بیک کوزلد

دلر اکل حساری خوش
بیتونک ادا رفقا رفیقون

خوشدرفا بیکه حاصلی
لوندانه اطوار می خوشن

افتاده بیم ندر جان
محتاج مرجم بو جان

کل مر حمت قل ای خولی
یاندی دل عشق کله تار

هم بار استر جان جانانی
استم بار سنز جهاننی

کلدی کجه اول نور عینم
کلور صفای اولانی

کلدی کجه اول نور عینم
کلور صفای اولانی

نقرات
یوزی ماهم کهنشاه

الامان شیرین دهانم

تکمیل جنون ایتمیدها موندن کبیره
 آوار کما وادی مجنون اله کبیره
 درد دل مجروح علاج اتمک اولو
 برکت کس بیان فلاطون الکبیره
 جانم جانم بلبله له لاله لاله
 نه نه لاله صحرار صحرار صحرار

عبارت پانیند عالم چشم جهان سندان
 خرام نادریند عالم جهان جهان سندان
 انتقال و چکلندی بر اجم صوبیا
 جاک سنیفا ولسا کادان سندان
 بالاله لاله لاله لاله لاله

سوزی جانله بغیر جانله بر جانم وارد
 بوزی خوش سیده بکیرن زبیه تابانم وارد
 الکت فوسینه بلوره حرم عاشقنم زبیا
 بیاضا وزده بزیده پنجه برضمانم وارد
 عرم جانم لاله لاله لاله لاله لاله
 تره لاله لاله لاله لاله لاله لاله
 وارد

نور در سوره

عمیق واری اقدام کورین نور
بویجا بلبله حکیم اه ابله زار
بن بوجوس دیانام او کلدیم باری
اوزون بویگر کول نیا فلک باز دلدن

ایلمم بچیند کرم کولین طاقندم
سختی بجز اولور دی بوجندم صافندم
اظالم سنک او جندنم باندیم با اولد

ای طوغر کوشن طو لو نور عالمه
بو کوشن با د خیم بوی کول بر با
بلن دینلر دعا فلسو بایر فاشان

بکا در غمک و ایشو بلیا بیز دار
باننا کول بوزنک جفتیکان وار
بو کوشن با بوزنک لدمراه الم وار

نور سما

باد صباد دوست کویک کیدرسین
عصا کول کول بوزنک بایر
اکتید سنک حالین صودر
طیب مرهم اور امدی بویا بایر
شیدا بلبله عنجه کولمک دکل
دردی در و ننگ دلند دکل
بیم غربت کنه ملک الملک دکل
خدا مر قلم نصیبنا اورا سر
هب کوزلر قیبلت او بیلد
بخشینک ارنجی جانن قعدیل
تیمینک در سینی صوبیلد
نصرت حق شو بایر حکید بایر

عاشق

در دغم زبند قدمی بر خن اولی
نا بلیزنا لدر سر آر که اهدان اولی
اولی شرب زبندان موافق سو
جامش با که کو کو نلد خندان اولی

ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل ل
جام

صبا اول غنچه غنا کلوری کلوری
چمنک اول کلی غنا کلوری کلوری
عالمک نهد عالمک بر سبک کلوری
ارغونچی سف کلوری کلوری کلوری
درونه عاشق شیدا کلوری کلوری کلوری
چنان ای بری کلوری کلوری کلوری

س

تاکت قدمک استنبون بولرم دو
چکله شوق جهان ایچم غمک دلرم دو
عالمک نهد عالمک بر شفقنا ایچم
عشقکاستنک با شهرو کلرم دو

بلل لری وای بلل لری وای بولرم
دوغم

در مفاخر بیانی

بدر
اصغر
بندر

دلباره و لیکن اول سنا بان کنی اول
ناب بر خنی حوس سید در حسابی
ز شیبای حوس شنی اسکنه عمان
که ز غله ابدی دانه کراچی

جانم یا لالی بل لاله لالی بزه
بل لاله لالی و ای امان
ع باز مر

صنایع
سنتی

ما شرفیاد و اهرام از شین دستان
عشقم هر د مین بر شوقه عالمی
فایز در انتم فراق یار لاله ما بینیا
حاطه سرور کن کوشای هر ملک
جانم جانم شاه خرنده

صنایع
اصغر
بندر

سرو اول و لیکن که قیودت صبا کلو
در باب عشق خال هر یک تو با کلو
کلنایه بیله ایله کورن سنی
در لینه هر وارن قیو که شیدا کلو

با بل بل لالی جانم بل لالی لالی
هی یار قیو که شیدا کلو

دور
سرب
سنتی

چون شین سید شکر نو با اول سنگ
خانلو لیکن سیم لاله ما اول سنگ
کنی بجز تفانک بر قیو اول سنگ
بان غله بر مخالف کد کار اول سنگ
حانم

در مقام عشاق

درد بان
نقد اصولش

دوره دلورده ز تن نادره دلای
دوره دلورده تن تنادون دلای
ای نادس نادس تن نادس دلای
ای نادس نادس تن نادس دلای
تا نادس تن نادس تن نادس دلای
فی تن تن تن نادس دلورده تن
که شود بان در ملبس دیه دمدار
آبیا سبز در ملبس دیه دمدار
ز فاباخ صد راه در ملبس دیه
ز فروع ملبس در ملبس دیه
اهامی لهامی نهامی لهامی
ماه می می می می می می می می
جاذب قبولی

بسیب

بر ایچید ویدم خام نلفک
سنبلا ربی صفتک طرف کلصند
جابر لیکلی هر زان اغیاره موی
بر جلو کرد که نیز بر نک صند

بسیب
بسیب در

اه جانم بالابل لال لال لال لالی
خام زلفک سسبید
اوسا هر کلک عشاقنی صلیب کند
ز اکله اول کلک سیدی بر صیب بند
نیاز ایندرا و صیب کلک نه تار اول
تکلفن زارو اغیاره کند بر سیب بند
اغیاره کند بر سیب بند

اغیاره کند بر سیب بند

نزهت عامیانه

دل و جان حسرت بشینی کفایت کرد
 سوبله ای طوطی مران ملاحظه
 عاشقا منتظر لعل اشک بار کرد
 سوبله ای طوطی مران ملاحظه
 می بخوبی مجلس اغیارده سوخون اوله
 غیب با الفت ابد بست قد خنوش اوله
 بلبل نغمه سرال کبی خاموش اوله
 سوبله ای طوطی مران ملاحظه
 سوبله ای طوطی مران ملاحظه
 گاه بلبل کبی لطف البه زخم کورستن
 گاه کل کبی اجل ورد شکم کورستن
 سعد چین انتم به کورستن
 سوبله ای طوطی مران ملاحظه

نزهت عامیانه

کل یوزلی لک سقونه کل نوش ایلیم
 عایش ایلیم بارله شهیدی دمیدر هی
 بوسوقی او قور بلبل کویا اولون فی
 ناد لره در نانه در نانه در نانه در نانه در نانه
 جانم ناد لره در نانه در نانه در نانه در نانه
 مجلسه دور درجه ایاغ او مستن کلبه
ایبیک ایچلم **دور** **دور** **دور** **دور** **دور**
 باشن مجازده لک کولنی اکل
 بوسوقی صراحی اکلوب ساعه
 ناد لره در نانه
 مجلسه بیجا لندی نینه کفندرا ایله نیلی
 باشن بیجاده لک کولنی ایله
 دائر سماعی طوطی مران ملاحظه
 ناد لره در نانه

زنی سماجی

مودی بو کو کلم سنی مانا ایلدی
 بیله بیرون کسن بهی ظالم
 چکدی ستمک بی بیخه قانز ایلدی
 بیله بیله در کسن بهی جان
 بیچاره ضعیفی اینجانی اتمکچون
 هی جانن هی هی خاندن انشیر
 زلمهار مجتبی عیان ایلدی
 وای بیله بیله کسن بهی جان
 بلدی نما مر عالمین درد سند غم
 بار بھنوز حالکی بلنچی اولیا رنم
 هی جانن هی هی خاندن بلر لالی هی
 جانن بلر لالی هی خاندن بلر لالی
 لالی هی قنصر بار بھنوز حالکی
 بار بھنوز حالکی بلنچی اولیا رنم

سخت نوا

باغ امید خاکت بر گل رعنا سید
 حاصل خواب چشمک غنچه دریا سید
 ابروان عید و صلین غره اعرا سید
 روز داری حسرت آواز ایجا سید
 جام لعلی نابره اول حط العنبر سید
 باده اشک رسید نشه رعنا سید
 نونال کلینک فد بالاسید
 باده عشق بوچ برک اشفا سید
 طوطی بماع نکات عشوه سین ای نوحوان
 نطوی شد بنطه نزی کامی قیل سکرستان
 نوجوان زو پرور رسد سین نیم
 طفلین محبوب مستشنا کوید سین نیم
 اشته بنصور نم زلف کند سین نیم
 رنجدار محنت عاشقک ماوا سید
 موجودنا زد استغاسن بلند قینک
 عطرش هبله ابرور لوبخه زینک
 کل کرم کارم کجا جگره در در محنتک
 جلدیکم اه این بر دلبرک سودا سید
 آنف پیما را فاده نالا کنه
 دست ازار لکه کل کبره افندم فانه
 بل مردی کنایه دو شمرش ننه
 خود میونر وصف حسرت بدل کو با سید

در مقام نوا

رسول جنبی
بیت

گوگلی ویران ایوب اعدای دلتا
ای شه حنر بهاداد ایله سداد ایله
پیچید شاهین غمک بی اماندر دو ستم
دام زلفند گوگل غنی آزاد ایله

صبح
رسول جنبی
بیت

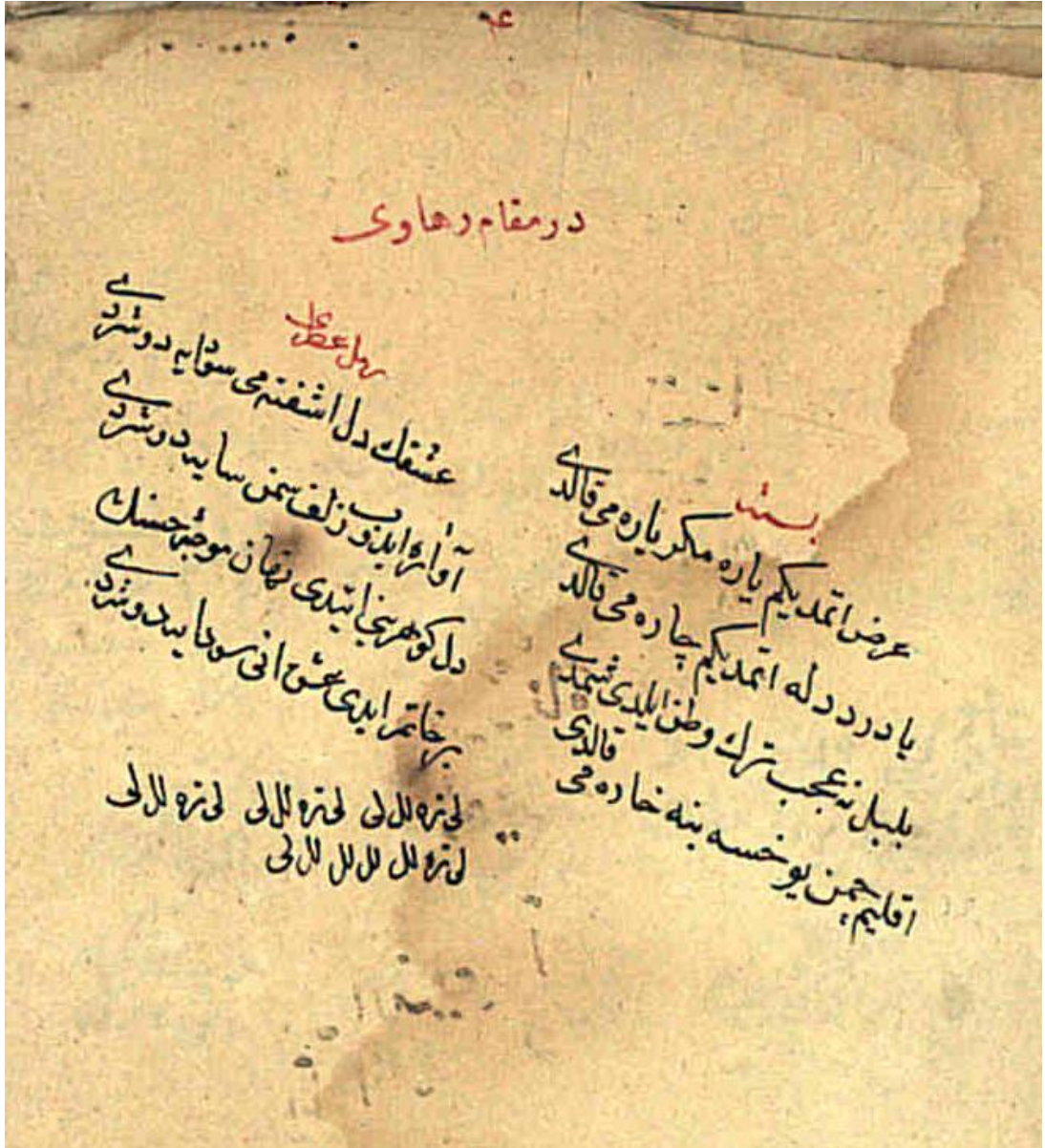
یورجی ای صبا خیم المینیم ازیر
اوله کاول شیبک حرم ایله بلیجالی
خسته صالحین تیار غفلدی لیس
بوسما سیدرین اولم کیدی کل کیدی
بیخیا سعید اقلدی زاره

نیزمکه قصد ده تیغ خون قشاز جیکور
طرف فزاوشه کیدن امان جیکور
زمان کلور بد قدرلکما او ستر کارک
باز حسن دلارا سننا فانز جیکور
بالدی بالدی بالدی عمم بالدی
لال لالی تیغ خون قشاز جیکور

در مقام اسفهان

بیت
 انوار کبریا
 بانگ اید رسک سنبله عشق کبریا
 پایمال البهک انصاف البین دانهیم
 ایچه بر عالم اسیر زلف شکونک سنک
 حنکه جبر ان دیبسنده جان بر نبیم

بیت
 اسرار کبریا
 لب لعل زلفک دل مجنون اولور دیوانه
 مرغ عشقک سویموز نجیب با در لانه
 عشقک دل برک باغ و مبلک اول باغ
 ای هزار حسرتک یوزدور بر این بر دانه

در مقام براسمت

دور مردی
بشما حفظ بویست

شمار اولش تنگ کرد مکالی بیاسام
هما صید تار عنکبوتی قید دلم اولش
زبان عشقش قوت اتمک و نیز فرصت الهی
همیشه مجلس یاد هم بسالده حاصر

دور مردی
بشما حفظ بویست

سمن بویاسمن خط سرو قانع
بوی کل صراحی سنبلیلی باغ ارسین
د مادم ارشاکلر نثر ارباب خورشید
بوگون نهم جهانده نور با جالبه حسین

فلا خوف علیهم ولا هم یحزنون
یقدر فرضوا نذک اوزره

فاذا کره فی از کرم

بسا اکل بنی الم منری یعنی بر لطفله

اینها تگونیات یکم الله جمیعاً ان الله علی کل شیء قدیر
قدیم اولادیز کتور سوزی تگونی قهب یایون تگونی هر نه اوزر سوزی تگونی

اتبعت الهواء من بعد ما جاءک من العلم انک
برساک نفسی لکلک انک صدم کلری سکا
اندرک

ساده دريك
دم تك تك دم
تك

حفتند دريك
دم يك تك دم دم
تك

پنجين
دمر تك دمر دمر تك
دم تك تك تك

فاختند
دم تك ديك تك تك

بنشان
دم تك دم تك دم
دمر تك دمر دم
تك تك تك

دور كيب
دمر دمر تك دمر تك
دمر تك تك تك

دم تك تك دم دم دم تك تك دم تك تك تك دم تك دم دم دم
تك دمر تك تك دم دم تك دم تك تك دم تك تك دمر تك
دمر تك دم دم تك دم دم تك تك تك

مردان
دم دم يك دم تك تك دم تك تك دم يك دم يك دم دم دم يك
تك تك

اوفر
تك تك دم يك دم

مخند
دم تك دم تك دم دم تك تك دم تك
تك دم تك تك

مزل

دم تك دم تك تك دم تك تك دم تك تك دم تك تك تك

دور رواں
دم دم تك دم تك تك

موفيان
دمر تك

قول حسين	كوردی حسینی	حسینی مخیر	بوسلك
٥٧	٥٨	٥٩	٥٩
همايون	عشيران	كوردی مع زمره	بزرگ
٥٧	٥٨	٦٢	٦٢
زرگوله	مبرقع	حصار	حجاز
٦٦	٦٦	٦٧	٧٠
عربان	عزال	شهنار	كوشك
٧٤	٧٣	٧٥	٧٥
کردانیه	زیرافکند	مخیر سنبله	مخیر بوسلك
٧٨	٧٨	٨٠	٨٠
مخیر	عراق	زیرکش	مخالف عراق
٨١	٨٥	٨٥	٨٥
سلطان عراق	سکاه مع راز مایه	بنسینه سگار	
٨٩	٨٩	٩٣	
راج الارواح	هزام	اوج	
٩٢	٩٥	٩٦	

فهرست مقامات

سراست ۱
بنجگاه ۲
مرهاوی ۳
نکریر ۴

نشابور ۵
اصفهان ۶
زاویل ۷
ماهور ۸

سملک ۹
نوا ۱۰
عشاق ۱۱
بیاتی ۱۲

نهفت ۱۳
نوا سنبله ۱۴
عجم ۱۵
نوروز عجم ۱۶

عجم عشیران ۱۷
نهایوند ۱۸
عرضبار ۱۹
باباطاهر ۲۰

صبا مع دوگاه ۲۱
چارگاه ۲۲
کوجک ۲۳
حسینی ۲۴

نجدی ۲۵
شوری ۲۶
حور سفا ۲۷
وجه حسینی ۲۸

7. ÖZGEÇMİŞ

M. Sait Halim Gençoğlu, 1987'de Trabzon'da doğdu. İlkokulu İzmir'de, Karşıyaka Selçuk Yaşar İlköğretim Okulu'nda, liseyi Karşıyaka Lisesi'nde, lisans öğrenimini Celal Bayar Üniversitesi İşletme Bölümü'nde tamamladı. Küçük yaşta keman ile tanışarak TRT İzmir Radyosu keman sanatçısı Burak Şenışık' dan ders aldı. Birçok mûsikî derneğine kemanıyla katıldı. TRT İzmir Radyosu keman sanatçısı Dr. Ahmet Çubuklusu' dan faydalandı. Daha sonra yüksek lisans öğrenimi için Haliç Üniversitesi Konservatuarı Türk Musikisi bölümüne girdi. Burada Prof. Dr. Alaattin Yavaşca, Prof. Mutlu Torun gibi değerli hocalardan etkilendi. Ömer Öcal ile kemanda ileri icra, Mutlu Torun ile udda ileri icra üzerine dersler aldı. Eser analizi, Osmanlıca dersleri aldı. Tez döneminde tarihsel müzikolojiye ilgi duyarak Yrd. Doç. Dr. Recep Uslu ile çalıştı.